

**O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY VA O'RTA
MAXSUS TA'LIM VAZIRLIGI**

**QARSHI MUHANDISLIK IQTISODIYOT
INSTITUTI**

«PEDAGOGIKA.PSIXOLOGIYA» fanidan
*(JN, ON va YaNlar uchun savol-javoblar, mustaqil ish topshiriqlari,
test va yozma ish nazoratlari bo'yicha)*

USLUBIY QO'LLANMA

QARSHI - 2017

**O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY VA O'RTA
MAXSUS TA'LIM VAZIRLIGI**

QARSHI MUHANDISLIK IQTISODIYOT INSTITUTI

MUHANDIS-TEXNIKA FAKULTETI

«Kasb ta'limi» kafedrası

«PEDAGOGIKA.PSIXOLOGIYA» fanidan
*(JN, ON va YaNlar uchun savol-javoblar, mustaqil ish topshiriqlari,
test va yozma ish nazorat turlari bo'yicha)*

U S L U B I Y   Q O ' L L A N M A

QARSHI – 2017 yil

Ushbu uslubiy qo'llanma O'zbekiston Respublikasi Kadrlar tayyorlash milliy dasturi, «Ta'lim to'g'risida»gi Qonuni, O'zbekiston Davlat ta'lim standarti bo'yicha bakalavrlar tayyorlash saviyasi va mazmuniga majburiy talablar hamda O'zbekiston Respublikasi Oliy va o'rta maxsus ta'lim Vazirligining 2009 yil 11 iyundagi 204-sonli buyrug'i bilan tasdiqlangan «Oliy ta'lim muassasalarida talabalar bilimini nazorat qilish va baholashning reyting tizimi tug'risida Nizom» ga asosan tuzilgan bo'lib, talabalarning «Pedagogika.Psixologiya» fanini mustaqil va mukammal o'rganishida muhim ahamiyatga ega.

Bunda «Pedagogika.Psixologiya» fanidan mustaqil tayyorlanish uchun ON va YaN bo'yicha og'zaki, yozma, test nazorati savollari, fanning mazmunini ifodalovchi mavzular bo'yicha savol-javoblar hamda JN, ON, YaNlar bo'yicha talabalarning mustaqil ish topshiriqlari mavzulari batafsil yoritilgan.

Uslubiy qo'llanma «Texnologiya» fakultetining Kimyoviy texnologiya yo'nalishi III kurs talabalariga mo'ljallangan.

Tuzuvchi:

QMII «Kasb ta'limi» kafedrası
katta o'qituvchisi B.T.Shodiyev

Taqrizchilar:

QDU «Maktabgacha va boshlang'ich ta'lim»
kafedrası dotsenti Sh. Nurullaeva,
QMII «Kasb ta'limi» kafedrası mudiri
dotsent Z.L.Botirov

Mazkur uslubiy qo'llanma QMII «Kasb ta'limi» kafedrası majlisida (Bayon № ____ «____» ____ 201__ y) va «Texnologiya» fakulteti Uslubiy komissiyasi yig'ilishi (Bayon № ____ «____» ____ 201__ y) da ko'rib chiqilgan va chop etishga ruxsat etilgan.

KIRISH

Mazkur dastur bo'lg'usi kasbiy faoliyati pedagogik madaniyat va layoqatni hamda psixologik bilimlarni taqozo qiladigan talabalar uchun ishlab chiqilgan. Pedagogik bilimlar talabalarda o'quv va kasbiy faoliyatni muvaffaqiyatli egallash hamda amalga oshirish omili sifatida insonning shaxsiy xususiyatlari haqidagi yaxlit tasavvurni shakllantirishga, o'qish, aqliy mehnat madaniyati va mustaqil o'qib bilim orttirish ko'nikmalarini rivojlantirishga yordam beradi hamda inson va jamiyatning pedagogik tabiatini bilishga tayangan holda samarali qarorlar qabul qilishga imkon tug'diradi.

Ushbu dastur pedagogika-psixologiyaning ob'ekti, predmeti, vazifalari va metodlari; pedagogikaning asosiy kategoriyalari: ma'rifat, ta'lim (o'qitish, o'qish, o'zlashtirish), tarbiya shaxs kamoloti va madaniyati, pedagogik faoliyat, pedagogik muloqot, pedagogik texnologiya; ma'rifat-umuminsoniy qadriyat, ijtimoiy-madaniy hodisa va pedagogik jarayon sifatida; O'zbekiston Respublikasining ta'lim tizimi; uzluksiz ta'limning maqsadi, mazmuni va tuzilishi; ta'lim va mustaqil o'qib bilim orttirishning birligi; pedagogik jarayon; ta'limning ma'rifiy, tarbiyaviy va shaxsni rivojlantiruvchi vazifalari; pedagogik jarayondagi tarbiya; o'quv faoliyatni tashkil etishning umumiy shakllari: dars, ma'ruza, seminar, amaliy va laboratoriya mashg'ulotlari, bahs-munozara, konferensiya, sinov, imtihon, fakultativ mashg'ulot, maslahat; pedagogik jarayonni tashkil etish va boshqarish metodlari, usullari va vositalari; oila-pedagogik hamkorlik hamda shaxs tarbiyasi va kamolotining ijtimoiy-madaniy muhiti sub'ekti sifatida; ma'rifiy tizimlarni boshqarish, shaxs haqida tushuncha, faoliyatning psixologik tahlili, muloqot, psixik jarayonlar, shaxsning individual – psixologik xususiyatlari, rahbar, boshqaruv va mehnat psixologiyasi kabi masalalarni qamrab oladi.

“Pedagogika.Psixologiya” fanidan mustaqil ishlarni tashkil etishning maqsad va vazifalari

Mustaqil ishining maqsadi-talabani nazariy va amaliy tayyorgarligini aniqlash, uning fikrlash qobiliyatini va olingan bilimlarining chuqurliligini va sifatini belgilash xisoblanadi.

Mustaqil ishining maqsadidan kelib chiqadigan asosiy vazifalar quyidagilardan iborat:

“Pedagogika.Psixologiya” fanidan tanlangan mustaqil ishi mavzusi bo'yicha tarbiyaviy muammolar mohiyatini nazariy va amaliy asoslash va mazmunli yoritilishi;

Pedagogika.Psixologiya tushunchalarni teran va chuqur mantiqiy mushoxada qilishi;

- milliy istiqlol g'oyasi va mafkuraning asosiy qoidalari xamda ta'lim-tarbiyani to'g'ri shakllantirish asosida hozirgi zamon rivojlangan malakali o'qitishni shakllantirish va rivojlantirishning dolzarb muammolarini singdirish;

- ta'lim va tarbiyaviy munosabatlar to'g'risida amaliy ko'nikmalar xosil qilishi;

- Prezident Islom Karimov asarlarini, Respublika Oliy Majlisi tomonidan qabul qilingan ta'lim-tarbiyaga tegishli qonunlarni va Vazirlar Maxkamasi chiqargan me'yoriy xujjatlarni ishda o'zlashtirishi;

- internet ma'lumotlari, xisobotlar va xujjatlarni taxlil qilish;

ishlab chiqarish va xizma ko'rsatish xamda ta'lim samaradorligini oshirishga qaratilgan yo'l-yo'riq, xulosalar va ko'rsatmalarni ishlab chiqish.

- Pedagogika.Psixologiyaning nazariy va amaliy mohiyatini yoritish

Mustaqil ishini bajarish jarayoni o'quv jarayonning ajralmas qismi bo'lgani uchun to'g'ri tashkil etish, yoritilayotgan mavzuning sifatli bayon etilishiga ta'sir ko'rsatadi. Shuning uchun Mustaqil ishini

bajarish davomida talaba o'z mehnatini quyidagi bosqichlar bo'yicha to'g'ri taqsimlashi katta ahamiyatga ega:

- Mustaqil ishi mavzusini tanlash;

axborot uslubiy ta'minoti (adabiyotlar, internet) ma'lumotlarini yig'ish va ularni o'rganish;

- Mustaqil ishi mavzusi rejasini tuzish;

mavzuga oid turli ma'lumotlar to'plash va qayta ishlash;

- Mustaqil ishi matnini yozish;

- Mustaqil ishini rasmiylashtirish;

- Mustaqil ishini ximoyasi;

- Mustaqil ishini bajarishda talaba o'z ustida ishlashi bilan bir qatorda Mustaqil ishi xabarlarini bilan maslaxatlashishi va tegishli ko'rsatmalar asosida faoliyat ko'rsatishi zarur xisoblanadi.

Mustaqil ishi mavzusini tanlash

“Pedagogika.Psixologiya” fanidan mustaqil ishini muvaffaqiyatli bajarilishining muhim omili – bu talabaning o'z qiziqishi va qobiliyatiga qarab mos mavzuni tanlashi xisoblanadi. Shuning uchun ushbu bosqichda talaba mavzu tanlashda sinchkov va ma'suliyatli bo'lishi lozim.

Mustaqil ishi mavzulari kafedra tomonidan ishlab chiqiladi va tasdiqlanadi. Mavzular soni talabalar sonidan ko'p bo'lishi kerak, ularning yo'nalishi o'quv dasturi doirasida va talabaning qobiliyati hamda imkoniyatlari darajasida bo'lishi kerak.

Mustaqil ishi mavzusi talabalarni nazariy bilimlarini mustahkamlashga va ijodiy fikrlashga qaratilgan bo'lishi bilan bir qatorda bozor iqtisodiyoti sharoitidan kelib chiqib belgilanishi kerak.

Mustaqil ishi xabari talabaga tanlangan mavzu bo'yicha Mustaqil ishi topshirig'ini rasmiylashtiradi va kafedra mudiri tasdiqlagandan so'ng topshiriqni talabaga beradi.

Mustaqil ishi topshirig'ida talabaning ismi sharifi, mutaxassisligi, kurs, guruxi, fan nomi, mustaqil ishi mavzusi, topshirish muddati bilan bir qatorda namunaviy reja (kirish, asosiy qism, xulosa va boshqalar) hamda adabiyotlar, me'yoriy xujjatlar va shu kabilar aks etishi lozim.

Mustaqil ishini bajarish jarayonida mustaqil ishi mavzusini o'zgartirish yoki boshqa mavzu tanlanishiga ruxsat etilmaydi.

Mustaqil ishi mavzusini tanlash tartibi gurux jarnalidagi ismi, sha'rifi raqami bo'yicha taqsimlanadi. Gurux talabasi tartib raqami asosida uchta mavzudan ya'ni 1, 2, 3, lardan ixtiyoriy birini tanlashi mumkin. Agar kursda guruxlar soni ikkitani tashkil etsa ushbu guruxlarga alohida mavzular beriladi. Bir mavzuni ikkita talaba yozishi mumkin emas.

Axborot uslubiy ta'minotini yaratish va ularni o'rganish

Talaba mustaqil ishi mavzusini biriktirish to'g'risida ariza bergandan sung va kafedra uni tasdiqlagandan so'ng rahbar bilan maslaxatlashib adabiyotlar to'plashiga kirishishi kerak. Bunda faqat darslik, balki boshqa fanlarni o'rganish davomida ko'rsatilgan adabiyotlar, statistik va internet ma'lumotlari, qonunlar, me'yoriy xujjatlar va boshqalarni ham o'rganishi lozim.

Undan so'ng ularning ichidan mustaqil ishi mavzusiga bevosita aloqador bo'lgan adabiyotlar ro'yxatini tuzish va ularni topib bir qator tanishib chiqishi kerak, chunki boshlang'ich tanishuv natijasida talaba mustaqil ishi rejasini mustaqil ravishda tuzadi.

Adabiyotlar va internet ma'lumotlari bilan ishlashni mamlakatimizdagi ta'lim qonunchiligiga ta'lluqli bo'lgan qonun va me'yoriy xujjatlarni o'rganishdan boshlash maqsadga muvofiq bo'ladi. Xar tomonlama mukammal yoritilgan va ilmiy ijodiy yondoshilgan mustaqil

ishini bayon etish uchun iqtisodiy va tarbiyaviy, pedagogik qonuniyatlarni bilish va ularni qo'llash katta ahamiyatga ega.

Mustaqil ishini bajarishda faqat uslubiy qo'llanmalarda va mustaqil ishi topshirig'ida tavsiya qilingan adabiyotlardan foydalanish bilan chegaralanib qolmasdan, imkoni boricha mustaqil xolda tanlangan adabiyotlarga asoslanish lozim, xatto xorijiy adabiyotlardan ham foydalanish ishni mazmunini boyishiga va yanada mukammal bajarilishiga yordam beradi.

Mustaqil ishi matnini yozish

Mustaqil ishini bajarishda uni yozish va rasmiylashtirish muhim va ma'suliyatli bosqich hisoblanadi.

Kirish qismida talaba tanlagan mavzuning dolzarbligi, maqsadi, vazifalari, ahamiyati, uni o'rganish darajasi, metodlari, yangiligi, muammoni o'rganishga qaratilganligi, va Mustaqil ishi bo'yicha o'z oldiga qo'ygan masalalar mazmunining qisqa (2-3 bet) bayon etadi.

Asosiy qismda belgilangan savollarni yoritishda masalaga uzviy bog'liq bo'lgan nazariy bilimlar bilan bir qatorda talaba tomonidan to'plangan materiallar, statistik ma'lumotlar, pedagogik tushunchalar mohiyati yoritiladi va taxlil qilinadi. Olingan natijalar, yangiliklar, g'oya va fikrlar ilmiy jihatdan asoslanadi va o'rganilgan adabiyotlar, me'yoriy xujjatlar va boshqa manbalardan to'plangan ma'lumotlar to'la tahlil qilinadi. Ushbu yo'nalishda bajarilgan ishlarning mamlakatimiz va xorijiy davlatlar tajribasi ham bayon etilishi maqsadga muvofiq keladi. Agar talaba mavzu bo'yicha olgan natijalarni tanqidiy baxolay olsa Mustaqil ishining qiymati yanada oshadi. Asosiy qismda mavzu mohiyati yanada kengroq ochishda mavzuga doir chizmalar va jadvallarni ko'rsatib o'tish mumkin.

Nazariy tomondan o'rganilayotgan masala chuqur yoritilgandan so'ng mustaqil ishini bajaruvchi nazariy bilimlarini amaliy faoliyat bilan o'zaro bog'lay olishi kerak. Ish bo'yicha berilayotgan takliflar asosli bo'lishi va takliflar aniq, lo'nda va tushunarli qilib bayon qilinishi kerak.

Talaba mustaqil ishi matnini yozishda adabiyotlar va manbalardan olingan citatalar va mualliflarning qarashlari qo'shtirnoq ichida berilishiga e'tibor berilishi lozim.

Xulosa qismida mustaqil ishining barcha qismlari doirasida bajarilgan ishlarga umumiy yakun yasaladi. Ushbu mustaqil ishi doirasida erishilgan asosiy natijalar xulosa va takliflar, tavsiyalar ko'rsatib o'tiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxatini tuzishda ishning xulosa qismidan keyin keltiriladi, ro'yxatga faqat ishni yozish jarayonida muallif tomonidan foydalanilgan adabiyotlar, qonunlar, qarorlar, maqolalar, tezislar, avtoreferetlar, jurnallar, gazetalar va x.k.lar kiritiladi.

Amaldagi «Xujjatlarni bibliografik ro'yxatga olish» davlat standartiga muvofiq kurs ishlarida foydalanilgan adabiyotlar ro'yxatida quyidagilar keltiriladi:

- kitob, monografiya, darslik, o'quv qo'llanmalar uchun muallif (lar) ning familiyasi, ismi, va otasining ismi bosh xarflari, kitobning nomi, nashr joyi (shaxar), nashriyot nomi, nashr yili, betlar ;
- to'plamdagi maqolalar va tezislar uchun muallif (lar) ning familiyasi, ismi va otasining ismi bosh xarflari, maqola nomi, to'plamning nomi, nashr joyi (shaxar) nashr yili, betlar to'plamdagi maqola nomi to'plam nomidan // belgisi bilan ajratiladi.
- jurnaldagi maqolalar uchun muallifning familiyasi, maqola nomi, jurnal nomi yili, betlari, maqola nomi ham jurnal nomidan // belgisi bilan ajratiladi.

Mustaqil ishida foydalanilgan manbaalar adabiyotlar ro'yxatidan alfavit bo'yicha joylashtiriladi. Agar talaba ayrim ma'lumotlarni internetdan olgan bo'lsa, muallif va ishning nomi keyin WEB sayti ko'rsatiladi.

Mustaqil ishini yozish jarayonida talaba adabiyotlarida keltirilgan boshqa olim va mutaxassislarning fikrlarini keltirish mumkin. Bunday xollarda matnda ushbu adabiyotlardan foydalanilganlik belgisi qo'llaniladi.

Ayrim vaqtlarda mavzuga oid qonunlar, xukumat qarorlari va me'yoriy xujjatlardan aynan ko'chirmalar keltiriladi. Bunday hollarda satr osti izohi beriladi.

Satr osti izohlari sahifa so'ngida berilib, matnda har bir sahifa uchun ketma – ketlik asosida raqamlanadi yoki yulduzchalar bilan belgilanadi.

Ilovalar qismida Mustaqil ishi mavzusiga oid chizmalar, jadvallar, klaster texnologiyasi asosidagi kategoriyalar va turli tushuncharni keltirib o'tishi yoki matn tarzida atamalar asosida izohlarni keltirib o'tishi lozim. Ilovalar qismida mustaqil ishi mavzusiga tegishli boshqa chizmalardan ham foydalanish mumkin.

Mustaqil ishini yozishda talaba avallo raxbarning ko'rsatma va maslahatlariga rioya etishi zarurdir.

Mustaqil ishini rasmiylashtirish

Mustaqil ishini rasmiylashtirish belgilangan talab va standartlarga javob berishi kerak.

Mustaqil ishi matni sahifaning ma'lum chegaralarida joylanishi chizma va jadvallarni rasmiylashtirilishi, bir xil formatdagi oq qog'ozlardan foydalanilishi ishni sifatli va umumiy talablar bo'yicha yoritilishiga olib keladi.

Mustaqil ishi asosan A4 (210x297 mm) formatidagi oq qog'ozlarga ko'k tushda (ruchkada) tushunarli tarzda, qisqartirishlarsiz, aniq va ravon tilda o'z qo'li bilan davlat tilida (rus guruxlarda rus tilida) yoziladi. Mustaqil ishi xajmi 15 -20 betni tashkil etishi lozim. Xar bir sahifani chap tomonda 30 mm, o'ng tomondan 15 mm tepa va pastki tomondan 20 mm qoldirilgan holda yoziladi. Mustaqil ishi matnlari qog'ozning bir tomoniga xar sahifaga 25- 30 qator yoziladi. Har qatorda 7-8 ta so'z joylashishi mumkin. Barcha satr osti izohlari qaysi sahifaga tegishli bo'lsa, o'sha sahifada keltiriladi.

Har bir qism, kirish asosiy va hulosa qismlari, ilovalar yangi sahifalardan boshlanadi. qismning nomi va matn orasi yaqqol ajralib turishi kerak. qismdagi sarlovhalar qismning tartib raqami bilan boshlanib, unda so'zlarning bo'g'in ko'chirilishiga yo'l qo'yilmaydi.

Sahifa tartib raqami sahifaning pastda o'rta-qismida keltiriladi. Mustaqil ishida keltirilgan qismlar, shuningdek ilovalar ham sahifalanadi. Jild varag'i 1-bet sanaladi, unga tartib raqami qo'yilmaydi.

Mustaqil ishi qismlari quyidagicha joylashtiriladi: jild varag'i, mundarija, kirish, asosiy qism, xulosa va takliflar, foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati, ilovalar.

Ilovada turli xujjatlar, katta xajmdagi chizmalar, jadvallar va shu kabilar beriladi. Mustaqil ishi yuzasiga taqriz uchun oq qog'oz qo'yilishi maqsadga muvofiqdir.

Jild (titul) varag'i mustaqil ishining 1- beti bo'lib, unda Vazirlik, oliy o'quv yurtining nomi fakultet va kafedra, Mustaqil ishi mavzusi, ta'lim yo'nalishi, kursi, guruxi, muallifning familiyasi, ismi va sharfi, ilmiy raxbarning ilmiy unvoni va darajasi, familiyasi, ismi va sharifi keltiriladi. (1-ilova).

JN, ON va YaN lar bo'yicha mustaqil ish va topshiriqlar

M A V Z U L A R I

№	Mustaqil ish va topshiriqlarning nomi	Tavsiya etilgan adabiyotlar
1.	Bilimlar - ta'lim mazmunining asosiy tarkibiy qismi.	1,2,7,9,10,11,20,21,30
2.	Dunyoqarash va uning mohiyati. Bilim va diniy e'tiqodning o'zaro munosabati.	1,3,7,9,10,11,20,21,30,32
3.	Qadriyatlar va ma'rifiy qadriyatlar. O'zbek pedagogikasida ma'rifiy qadriyatlar.	1,2,3,4,7,9,10,11,20,21,30,32
4.	Ma'rifat va uning mohiyati. Ma'rifat va madaniyatning o'zaro bog'liqligi.	1,2,3,4,7,9,10,11,20,21,30,32
5.	Pedagogikaning asosiy kategoriyalari va tushunchalari.	1,2,6,7,9,10,11,12,20,21,30,32
6.	Pedagogikaning metodlari. Pedagogikaning tarmoqlari.	1,2,4,7,9,10,11,12,13,14,20,21,30,31,32
7.	Pedagogik texnologiyalar va ularning mohiyati	1,2,4,7,9,10,11,12,13,14,20,21,30,31,32
8.	Oila-pedagogik o'zaro munosabatlar, shaxs tarbiyasi va kamolotining sub'ekti. Oiladagi tarbiyaviy vazifalar	1,2,4,7,9,10,11,12,13,14,20,21,30,31,32
9.	O'z-o'zini tarbiyalash va o'z-o'zini kamol toptirish	1,2,4,5,6,7,8,9,10,11,12,13,14,21,30,31,32
10.	Ta'lim jarayoni; o'qitish va o'qish	1,2,4,5,6,7,8,9,10,11,12,13,14,21,30,31,32
11.	Pedagogik nazorat va o'quvchilar o'zlashtirishini baholash xususiyatlari	1,2,4,5,6,7,8,9,10,11,12,13,14,21,30,31,32
12.	«Psixologiya» fanining predmeti va vazifalari	1,2,4,5,6,7,15,16,17,22,23,24,33,35
13.	Psixologiya va pedagogika	1,2,4,5,6,7,9,10,11,12,15,16,17,23,24,31,35
14.	Individ, shaxs, individuallik. Shaxs tuzilishi	1,2,3,5,6,7,15,16,17,22,23,24,33,35
15.	Shaxsning shakllanishi	1,2,4,5,6,7,15,16,17,22,23,24,33,35
16.	Muloqot va uning turlari	1,2,4,5,6,7,15,16,17,22,23,24,33,35
17.	Boshqaruv psixologiyasi.	1,2,4,5,6,7,15,16,17,18,19,22,23,24,33,35
18.	Rahbarlik ishini tashkil etish mahorati.	1,2,4,5,6,7,15,16,17,18,19,22,23,24,33,35
19.	Mehnat psixologiyasi.	1,2,4,5,6,7,15,16,17,18,19,27,28,29,33,35

TALABALARNING «PEDAGOGIKA.PSIXOLOGIYA» FANINI O'RGANISHI VA O'ZLASHTIRISHI BO'YICHA

SAVOL-JAVOBLAR

1. Pedagogika qanday fan, u nima haqida bahs yuritadi?

Pedagogika – inson tarbiyasi tug'risidagi, yoshlarni va kattalarni tarbiyasi to'g'risidagi fan. Pedagogika ta'lim-tarbiyaning maqsad va vazifalari, ularning mazmuni, usullari hamda tashkil etish shakllari haqida ma'lumot beruvchi fan.

Pedagogika grekcha «paydagogik» so'zidan olingan bo'lib, «bola yetaklovchi» degan ma'noni bildiradi. Mustaqil pedagogika fani XVIII asr oxiri va XIX asr boshlarida vujudga kelgan. Pedagogika fani o'sib kelayotgan yosh avlodni barkamol inson qilib tarbiyalash uchun ta'lim-tarbiyaning mazmuni, umumiy qonuniyatlari va amalga oshirish yo'llarini o'rgatuvchi fandır.

2. Nima uchun pedagogika fanini hamma o'rganishi bilishi lozim?

Shuni unutmaslik kerakki, pedagogika fani yutuqlarisiz jamiyatni olg'a siljitish g'oyat mashaqqatli kechadi. Pedagogika fanini ham nazariy, ham amaliy jihatdan puxta o'rganish lozim.

Hozirgi kunda pedagogikani (mutaxassislikdan qat'iy nazar) hamma bilish lozim bo'lgan fan deb hisoblash lozim, chunki insonlar hayot faoliyatlari davrida ta'lim-tarbiya ishlari bilan ma'lum darajada shug'ullanishga majburlar.

3. Pedagogika fani qaysi fan negizida paydo bo'lgan?

Pedagogikaning nazariy kurtaklari falsafa negizida paydo bo'lgan. Qadimdan inson tarbiyasiga oid bo'lgan fikrlar, qarashlar xalq maqollarida, afsonalarda, dostonlarda o'z ifodasini topgan.

4. Pedagogikaning fan sifatida shakllanishiga katta hissa qo'shgan olim?

Pedagogikaning fan sifatida shakllanishida chex pedagog olimi Yan Amos Komenskiyning hissasi katta bo'ldi. Uning «Buyuk Didaktika» asari haqli ravishda pedagogika sohasida yaratilgan birinchi ilmiy asar hisoblanadi.

5. Qachon O'rta Osiyoda ham pedagogik fikrlar taraqqiy eta boshladi.

XVIII asrga kelib O'rta Osiyoda ham pedagogik fikrlar taraqqiy eta boshladi. Asrimizning boshlarida vatandoshlarimizdan M. Bexbudiy, Hamza Hakimzoda Niyoziy, Abdulla Avloniy, Saidrasul Aziziy, A. Fitrat, Saidahmad Siddiqiy kabi ma'rifatparvar jonkuyarlari yetishib chiqdi. Bu olimlar yangi usul maktablari tuzishda, darsliklar yaratishda, xalq o'rtasida ma'rifatni targ'ib etishda jonkuyarlik qildilar.

6. Maktab so'zining ma'nosi nima?

Hayotning barcha yo'nalishlaridagi tajribalar maktabning vujudga kelishiga sabab bo'ldi. Maktab so'zi yunon tilida «dam olish, mehnatdan so'ng hordiq chiqarish» degan ma'noni anglatadi. Qadimgi Gresiyada maktab deb tajribaliroq, bilag'onroq odamlarning bolalari va usmirlar bilan suhbatlashishini aytishgan.

Keyinchalik «maktab» termini maxsus o'quv-tarbiya muassasalari sifatida ishlatila boshlagan va hozirgi vaqtda ham shu ma'noda ishlatiladi.

7. Tarbiyaning ijtimoiy hodisa ekanligini izohlab bering?

Ma'lumki, pedagogikaning asosiy tushunchasi, predmeti bo'lgan tarbiya ijtimoiy hodisadir. Tarbiya kishilik jamiyati ibtidosida paydo bo'lgan va bashariyat manfaatlari uchun xizmat qilib kelgan tarbiya avlodlar o'rtasidagi aloqani ta'minlaydi. Kattalar o'zlari turmush jarayonida orttirgan tajribalarini o'zidan keyingi avlodga o'rgatib borganlar. Demak, tarbiyalash avvalo ijtimoiy hayot jarayonida yig'ilgan tajribalarni avlodlarga yetkazib berishdir. Tajriba ijtimoiy hodisa sifatida inson shaxsini tarkib toptirish uni hayotga tayyorlash va shunday bo'lib qoladi.

8. Pedagogika fanlari tizimiga qaysi fanlar kiradi?

Hozirgi vaqtda pedagogika bir necha tarmoqlarga bo'lingan. Jumladan, Pedagogika.Psixologiya (maktab yoshidagi o'quvchilarni tarbiyalash va o'qitish haqida bahs yuritadi), maktabgacha tarbiya pedagogikasi (maktabgacha yoshdagi bolalarni tarbiyalash muammolari bilan shug'ullanadi), madaniy-oqartuv pedagogikasi (madaniy-ma'rifiy ishlarni boshqarish muammolarini o'rganadi), hunar-texnika ta'limi pedagogikasi, *kasb pedagogikasi*

(ishlab chiqarish), (turli kasblarning o'rganishning umumiy masalalarini); *qiyosiy pedagogika* (G'oyalarni taqqoslab xulosa chiqarish masalalari); *xalq pedagogikasi* (mazkur xalqi ta'lim tarbiyasi, maktabi, ijtimoiy turmush tarzi, madaniyati, ma'naviyati, ahloq odobi singarilarni); *ijtimoiy pedagogika* (barcha yoshdagi fuqarolarni tarbiyalashning zama'naviy imkoniyatlari, vositalari va manbalarini); *tibbiyot pedagogikasi*; harbiy pedagogika kabi tizim tarmoqlari mavjud.

9. Pedagogika.Psixologiya nimani o'rganadi?

Pedagogika.Psichologiya (insonga, shaxsga ta'lim tarbiya, ma'lumot berish shakli, mazmuni, usullari va ularni shakllantirishning, tarbiyalashning umumiy qonuniyatlarini tadqiq qiladi va amaliyotda qo'llashga o'rgatadigan);

10. Pedagogika tarixi nimani o'rganadi?

Pedagogika tarixi turli tarixiy davrlarda maktablar ta'lim tarbiyasi, pedagogik g'oyalarning mazmuni, rivojlanish masalalarini o'rganadi.

11. Maxsus pedagogika nima?

Maxsus pedagogika (Defektologiya) Pedagogika faqat sog'lom o'quvchilarning ta'lim-tarbiyasi bilangina emas, balki kamolotda qusuri bor bolalar ta'lim-tarbiyasini ham o'rganadi. Bunday tarmoqlarni maxsus pedagogika deb yuritiladi.

Maxsus pedagogika tizimiga oligofrenopedagogika (aqliy jihatdan orqada qolgan bolalarga ta'lim-tarbiya berish), lagapediya (tili yassi, tili chuchuk bolalarni o'qitib tarbiyalaydigan pedagogika), tiflo pedagogika (ko'r va yaxshi ko'rmaydigan bolalarni tarbiyalash), surdo pedagogika (kar va go'ng bolalarni o'qitish va tarbiyalash) kabi fanlar kiradi.

12. Pedagogika fanining boshqa fanlar bilan aloqasini izohlang?

Pedagogika fani yakka holda mukammallikka erisha olmaydi. U ham boshqa fanlar singari ijtimoiy fan yutuqlaridan foydalanadi va mazmunan boyib boradi. Tarbiya maqsad va vazifalarini inson shaxsining har tomonlama rivojlanish qonuniyatlarini ishlab chiqarish jarayonida tarix, falsafa, iqtisod, sosiologiya, etika, estetika, umumiy psixologiya, yosh psixologiyasi, pedagogik psixologiya, kasb psixologiyasi, oila psixologiyasi, ijtimoiy psixologiya, odam psixologiyasi, harbiy psixologiya va fiziologiyasi bolalar gigienasi, pediatriya, medisina, kibernetika va boshqa fanlar bilan aloqa qiladi.

13. Pedagogika fanining ob'ekti va predmeti nima?

Pedagogika fanining ob'ekti asosan maktab o'quvchilaridir, predmeti esa o'quvchi (talaba)larga berilayotgan ta'lim-tarbiya nazariyasi va amaliyotidir. Pedagogika ta'lim-tarbiya maqsadini jamiyat talablariga va o'quvchilarning yosh xususiyatlariga qarab mazmunan o'zgarib borishini o'rgatadi, tarbiyaning tarkibiy qismlarini va ular o'rtasidagi bog'lanishlarni ochib beradi.

14. Pedagogika fanining asosiy tushuncha (kategoriya)lariga nimalar kiradi?

Pedagogika faniga tavsif berilganda «ta'lim», «tarbiya», hamda «ma'lumot» degan so'zlarni ishlatdik. Bu so'zlar o'zaro bog'langan bo'lib bir-birini to'ldiradi. Shunday qilib pedagogikaning asosiy kategoriyalari (tushunchalari) quyidagilar: Ta'lim, tarbiya, ma'lumot, shaxsning kamol topishi, maktab, o'quvchi, o'qituvchi, «usul», «intizom», «irsiyat», «muhit», «direktor», «talaba»

15. Ta'lim deb nimaga aytiladi?

Ta'lim deb – maxsus tayyorlangan kishilar rahbarligida o'tkaziladigan, o'quvchilarni bilim, ko'nikma va malakalar bilan qurollantiradigan, ularning bilish qobiliyatini o'stiradigan, dunyoqarashini shakllantiradigan jarayondir. Ta'lim o'qituvchi tarbiyasi (ta'limni) rahbarligida muayyan belgilangan vaqtda olib boriladi.

16. Tarbiya deb nimaga aytiladi?

Tarbiya deb – yosh avlodni ma'lum faoliyatga tarbiyalash uchun ularga ma'lum maqsadga qarata planli va sistemali ta'sir etishga aytiladi. Tarbiya bola tug'ilgandan boshlab umrining oxirigacha davom etadigan jarayondir. Tarbiya ta'lim va ma'lumot natijalarini o'zida aks ettiradi.

17. Shaxsning shakllanishi va rivojlanishi (kamol topishi) deganda nimani tushunasiz?

Shaxsning shakllanishi va rivojlanishi (kamol topishi)deb – ta'lim –tarbiya natijasida, shuningdek irsiyat va muhitning ta'siri natijasida odamning inson mohiyatiga ko'tarilishi va inson shaxsining aqliy, aqloqiy, jismoniy jihatdan mukammallashiga aytiladi. Insonni ta'lim-tarbiya orqali, tarbiyaviy ta'sir natijasida hamda irsiyat va muhitning ta'sirida uning shakllanishi,

rivojlantirish mumkin. Bu jarayon insonning butun hayot yo'li davomida olib boriladi va ta'sir natijasini ko'rsatadi.

18. Malaka nima?

Malaka – ongli, xatti-harakatning avtomatlashtirilgan tarkibiy qismi. Yoki malaka – faoliyat jarayonida uning biror bir elementini (ongning eng kam nazorati ostida) bajarish qobiliyatidir. Ko'nikma, malakalar maqsadga yo'naltirilgan faoliyat jarayonida shakllanadi.

19. “Ilm inson uchun g'oyat oliy va muqaddas fazilatdir”. Ilmsiz inson mevasiz daraxt kabidir degan fikr qaysi pedagog-olim ta'kidlab o'tgan?

A.Avloniy.

20. Ma'lumot deb nimaga aytiladi?

Ma'lumot deb – ta'lim-tarbiya natijasida, hosil qilingan bilim, ko'nikma va malakalar, dunyoqarashlar majmuiga aytiladi. Ta'lim, tarbiya va ma'lumot uyg'unlashgan yagona jarayon bo'lib, o'qituvchi-tarbiyachi ularning shakllanishida yetakchilik qiladi.

21. Bilim nima?

Bilim – odamlarning ijtimoiy tarixiy amaliyot jarayonida to'plangan, umumlashgan tajribasidir. Bilimlar insoniyat tomonidan ishlab chiqarish faoliyatini faol o'zlashtirishi jarayonida to'plangan, amalda sinovdan o'tgan va ob'ektiv dunyoni chuqurroq anglashga hamda o'zlashtirishga yo'naltirilgan tabiat, jamiyat, tafakkur va faoliyat usullari qonuniyatlari haqidagi ilmiy tushunchalarning yaxlit asoslangan majmuasidir.

22. Pedagogika fanining ilmiy tadqiqot metodlariga nimalar kiradi?

Pedagogikaning ilmiy-tadqiqot usullari deganimizda yosh avlodni tarbiyalash, bilimli qilish va o'qitishning real jarayonlariga xos bo'lgan ichki aloqa va munosabatlarni tekshirish, bish yo'llari, uslublari va vositalari majmuini tushunamiz. Pedagogika quyidagi ilmiy-tadqiqot usullariga ega:

1) Kuzatish usuli; 2) suhbat usuli;
3) Adabiyotlar bilan ishlash usuli; 4) Test, so'rovnomalar usuli;
5) Maktab hujjatlarini o'rganish; 6) Eksperiment, sinov usuli;
7) Matematik metod; 8) Tadqiqot natijalari va ularni amalga tadbiiq etish, anketa usullari va h.k;
23. Pedagogik eksperiment deganda nimani tushunasiz?

Eksperiment – so'zi lotincha «sinab ko'rish», «tajriba qilib ko'rish» ma'nosini anglatadi. Eksperimental – tajriba ishlari asosan ta'lim-tarbiya jarayoniga aloqador ilmiy faraz yoki amaliy ishlarning tadbiiqiy jarayonlarini tekshirish aniqlash maqsadida o'tkaziladi.

Eksperiment usuli sharoitga qarab 3 xilda o'tkaziladi:

1) Tabiiy eksperiment. 2) Laboratoriya eksperimenti.
3) Amaliy tajriba.

2.4. Anketa nima?

Anketa metodi. Anketa fransuzcha so'z bo'lib, tekshirish degan ma'noni anglatadi. Anketa metodi o'quvchilardan so'rash metodi bo'lib, u o'quvchilar tarkibining sifati to'g'risida kerakli ma'lumotlarni olish uchun, ularning fikrlari va qarashlarini aniqlash uchun, shuningdek kasbga yo'llashni belgilash uchun ma'lum bir shaklda o'tkaziladi.

25. Fan dasturining asosiy vazifasi nimalardan iborat?

Dasturning asosiy vazifasi - o'quv predmetining mazmunini ifodalashdir. Unda kursning sinflarga, qismlarga, mavzularga bo'linish, ularni o'rganish tartibi, soatlar turi ko'rsatiladi. Shunday qilib, dastur ikkita vazifani bajaradi: ta'limning mazmunini o'quv predmeti doirasida aks ettiradi va predmet uchun muayyan normativ sifatida xizmat qiladi.

26. Jamiyatning o'qituvchi oldiga qo'yadigan asosiy talablarini ayting?

Jamiyatning o'qituvchi oldiga qo'yadigan asosiy talablari quyidagilardir:

- shaxsni ma'naviy va ma'rifiy tomondan tarbiyalashning, milliy uyg'onish mafkurasining hamda umuminsoniy boyliklarning mohiyatini bilishi;
- bolalarni mustaqillik g'oyalariga sodiqlik ruhida tarbiyalashi, o'z Vatani tabiatiga va oilasiga bo'lgan muhabbati;
- keng bilimga ega bo'lish, turli bilimlardan xabardor bo'lishi;

- yosh pedagog psixologiya, pedagogika, yoshlar fiziologiyasi, maktab gigienasidan chuqur bilimlarga ega bo'lishi;
- o'zi dars beradigan fan bo'yicha mustaqil bilimga ega bo'lib, o'z kasbi sohasi bo'yicha jahon fanida erishilgan yangi yutuq va kamchiliklardan xabardor bo'lishi;
- ta'lim-tarbiya metodikasini egallashi;
- o'z ishiga ijodiy yondashishi;
- pedagogik texnika (mantiq, nutq ta'limining ifodali vositalari va pedagogik taktga ega bo'lishi;
- o'z bilimi va pedagogik mahoratini doimiy ravishda oshirib borishi kabi talablarga to'la javob bera olishga intilishi lozim va shart.

27. Pedagogik texnologiya tushunchasi fanga qachon kirib keldi?

Pedagogik texnologiya tushunchasi, uning ilmiy nazariy asosi va uni amaliyotga tadbiq etish shartlari haqida bir qancha fikr va qarashlar mavjud. Dastlab «Texnologiya» tushunchasiga aniqlik kiritaylik. Bu so'z fanga 1872 yilda kirib keldi va yunoncha «texnos»-hunar, san'at, «logos»-fan, so'zlaridan olingan bo'lib, «hunar fani» ma'nosini anglatadi.

28. Tarbiya haqidagi pedagogik fikrlar, qarashlar va ta'limotlar qaerda yuzaga kelgan?

Tarbiya haqidagi pedagogik fikrlar, qarashlar va ta'limotlar qadimgi Sharq mamlakatlari – Xoldey, Vavilon (Bobil), Misr, Xindiston, Xitoy va Markaziy Osiyo mamlakatlarida yuzaga kelgan. Shu boisdan eng qadimgi maktablar Sharq mamlakatlari, jumladan Xoldey, Vavilon, Misrda va Isroil shaharlarida ochilgan.

29. Qog'oz ilk bor qaerda kashf qilingan?

Eramizdan avvalgi II asrda qog'oz ilk bor Xitoyda kashf etildi va ishlab chiqilgan. Keyinchalik VII asrda Samarqanda qog'oz ishlab chiqarila boshlandi va Yevropa mamlakatlariga sotilgan. XVII asrda qog'oz ishlab chiqish Yevropa mamlakatlariga ham yoyilgan. 1000 yildan buyon bo'lib kelayotgan qog'oz bosish Rossiya O'rta Osiyoni bosib olgandan keyin to'xtatilgan.

30. Mehnat tarbiyasining vazifalarini ayting?

- Mehnat tarbiyasi o'quvchilarni mehnat faoliyatiga amaliy tayyorlashning juda ko'p tomonlarini qamrab oladi. Mehnat tarbiyasining eng muhim vazifasi yosh avlodni mehnat qilish xohishini, havasini, intilishini, ko'nikma va mahoratni ularda shakllantirishdan iborat.

31. Ekologik ta'lim deganda nimani tushunasiz?

- Ekologik ta'lim deganda aholiga berilishi lozim bo'lgan tabiat bilan inson orasidagi munosabatlarni ifodalovchi bilimlar tizimi tushuniladi.

32. O'zbekistonda «Ta'lim to'g'risida» gi Qonun va Kadrlar tayyorlash milliy dasturi qachon qabul qilindi?

O'zbekistonda amalga oshirilayotgan islohatlar orasida Kadrlar tayyorlash sohasidagi, ta'lim-tarbiya sohasidagi islohatlar muhim o'rin tutadi. 1997 yil 29 avgustda Oliy Majlisning 9-sessiyasida qabul qilingan Kadrlar tayyorlash milliy dasturi va «Ta'lim to'g'risida» gi Qonuni ta'lim sohasidagi islohatlarni amalga oshirishning aniq yo'nalishlarini belgilab beruvchi muhim hujjatdir.

33. Kadrlar tayyorlash milliy dasturning maqsadi va vazifalari?

Mazkur dasturning maqsadi – ta'lim sohasini tubdan isloh qilish, uni o'tmishdan qolgan mafkuraviy sarqitlardan to'la xalos etish, rivojlangan demokratik davlatlar darajasida, yuksak ma'naviy va axloqiy talabalarga javob beruvchi yuqori malakali kadrlar tayyorlash Milliy tizimini yaratishdir. Bu islohatlar kontsepsiyasi o'zagini mutaxassislar tomonidan haqli ravishda «Islom Karimov modeli» deb baholanayotgan kadrlar tayyorlashning printsiplial ya'ni milliy modeli tashkil etadi.

34. Ta'lim turlarini ayting?

Uzluksiz ta'lim tizimining faoliyat olib borishi davlat ta'lim standartlari asosida, turli darajadagi ta'lim dasturlarining izchilligi asosida ta'minlanadi va quyidagi ta'lim turlarini o'z ichiga oladi:

- Maktabgacha ta'lim;
- Umumiy o'rta ta'lim;
- O'rta maxsus, kasb-hunar ta'limi;
- Oliy ta'lim;

Oliy o'quv yurtidan keyingi ta'lim;
Kadrlar malakasini oshirish va ularni qayta tayyorlash;
Maktabdan tashqari ta'lim;

35. Kadrlar tayyorlash milliy dasturning maqsad va vazifalarini ruyobga chiqarish bosqichlari?

Milliy dasturning maqsad va vazifalari bosqichma-bosqich amalga oshiriladi.

Birinchi bosqich-(1997-2001 yillar)- mavjud kadrlar tayyorlash tizimining ijobiy salohiyatini saqlab qolish asosida ushbu tizimni isloh qilish va rivojlantirish uchun huquqiy jihatdan va kadrlar jihatidan ilmiy-uslubiy, moliyaviy-moddiy shart-sharoitlar yaratish

Ikkinchi bosqich (2001-2005 yillar)-Milliy dasturni tulik ruyobga chikarish, mexnat bozorining rivojlanishi va real ijtimoiy-iktisodiy sharoitlarni xisobga olgan xolda unga aniqliklar kiritish.

Majburiy umumiy urta va urta maxsus,kasb-hunar ta'limiga, shuningdek talabalarning kobiliyatlar va imkoniyatlariga qarab, tabaqalashtirilgan ta'limga o'tish to'liq amalga oshiriladi.

Uchinchi bosqich (2005 va undan keyingi yillar)- tuplangan tajribani taxlil etish va umumlashtirish asosida, mamlakatni ijtimoiy-iqtisodiy rivojlantirish istiqbollariga muvofiq kadrlar tayyorlash tizimini takomillashtirish va yanada rivojlantirish.

36. Kadrlar tayyorlashning milliy modelining tarkibiy komponentlariga nimalar kiradi?

Kadrlar tayyorlash milliy modelining asosiy tarkibiy qismlari quydagilardan iborat: shaxs, davlat va jamiyat, uzluksiz ta'lim, fan va ishlab chiqarish.

-shaxs-kadrlar tayyorlash tizimining bosh subhekti va obhekti, ta'lim soxasidagi xizmatlarning istehmol-chisi va ularni amalga oshiruvchi,

-davlat va jamiyat-ta'lim va kadrlar tayyorlash tizimining faoliyatini tartibga solish va nazorat qilishni amalga oshiruvchi kadrlar tayyorlash va ularni kabul kilib olishning kafillari,

-uzluksiz ta'lim-malakali raqobat-bardosh kadrlar tayyorlashning asosi bulib, ta'limning barcha turlarini, davlat ta'lim standartlarini,kadrlar tayyorlash tizimi tuzilmasi va uning faoliyat ko'rsatish muhitini o'z ichiga oladi.

-fan-yukori malakali mutaxassislar tayyorlovchi va ulardan foydalanuvchi ilg'or pedagogik va axborot texnologiyasini ishlab chiquvchi.

-ishlab chiqarish-kadrlarga bulgan extiyojni, shuningdek ularning tayyorgarlik sifati va saviyasiganisbatan quyiladigan talablarni belgilovchi asosiy buyurtmachi, kadrlar tayyorlash tizimini moliya va moddiy texnika jihatidan ta'minlash jarayonining qatnashchisi.

37. Didaktika nima?

Didaktika pedagogikaning bir qismi bo'lib, unda ta'lim nazariyasi bayon etiladi. Didaktika ta'lim jarayonining umumiy qonuniyatlarini o'rganuvchi qismidir. Didaktika grekcha so'z bo'lib, «Didayko» - o'qitish, «Didaskol» - o'rgatuvchi degan ma'noni anglatadi. Uning so'zma-so'z tarjimai Ta'lim nazariyasini bildiradi. Ta'lim nazariyasi ta'lim jarayoni, uning mohiyatini, ta'lim qoidalari, usullari hamda tashkiliy formalarini o'z ichiga oladi.

38. Didaktikaning asoschisi?

Didaktikaning asoschisi XVII asrning buyuk chex pedagog-olimi Yan Amos Komenskiydir. Yan Amos Komenskiy (1594-1670) butun dunyoda pedagogik fikrlar va maktablar taraqqiyotiga juda o'lgan xissa qo'shgan yetuk olimdir. Uning 1632 yilda yozgan «Buyuk didaktika» asari o'qitishni rivojlantirishga g'oyat sezilarli ta'sirini ko'rsatdi, shuning uchun ham bu asar jahon pedagogikasi oltin xazinasining noyob gavhari hisoblanadi.

Yan Amos Komenskiyning insoniyat oldidagi buyuk xizmatlaridan biri-ta'limning sinf-dars sistemasini ishlab chiqishdan, dars maktabda o'qitishning asosiy shakli ekanligini asoslab berishdan iboratdir.

39. Nazariya nima?

Nazariya yangi bilimni, yangicha bilishni ifodalovchi tizimli fikrdir. Nazariya har xil shakllarda ifodalanadi: aksioma, teorema, qonun, formula, grafik, raqam va shu kabilar. Nazariyada g'oya shakllanadi.

40. Amaliyot nima?

Amaliyot bilimlarning haqiqiylikini ko'rsatuvchi mezondir. Kuzatish, tajriba, o'zgartirish, yaratish, - bular amaliyot shakllariga kiradi. Amaliyot ijtimoiy hayot va tabiatning murakkab jarayonlarini bilib olishda inson uchun asosiy qurol bo'lib xizmat qiladi.

41. Ta'lim jarayoni mohiyatini tushuntiring?

Jarayon – bu lotinchadan olingan bo'lib, oldinga harakat qilish tushuniladi. Ta'lim jarayonining mazmunini bilim, ko'nikma va malakalar tashkil qiladi.

Ta'lim jarayoni - o'quvchi (talaba)ning bilmaslikdan bilishga tomon, oddiydan murakkabga tomon, uncha tuliq bo'lmagan bilimdan ancha to'liq, aniqroq va chuqurroq bo'lgan bilim tomon sodir bo'ladigan jarayondir. Bu o'qituvchi rahbarligida amalga oshiriladi.

42. Ta'lim jarayonining ikki yoqlama xarakteri?

Ta'lim jarayoni ikki faoliyat - o'qituvchi va o'quvchi (talaba) larning birgalikdagi faoliyatini o'z ichiga oladi. Demak, ta'lim jarayoni ikki yoqlama xarakterga ega, chunki unda ikki tomon o'qituvchi va o'quvchi qatnashadi. O'qituvchi ta'lim jarayonini tashkil etish uchun o'quv materialini tanlaydi va ta'limni tashkil etish yo'llarini belgilaydi. U ta'lim jarayonida o'quvchi (talaba) faoliyatini boshqaradi va rahbarlik qiladi. O'quvchi faoliyati ichki jarayonini tashkil etadi, ya'ni u o'qituvchi bergan bilimni o'qib, tushunib oladi

43. Ta'lim mazmuni haqida tushuncha bering?

Ta'limning mazmuni uning maqsadidan kelib chiqadi. Ta'limning mazmuni deganda, o'quvchilarning bilish jarayonida egallab olishi lozim bo'lgan hamda tizimga solingan bilim, malaka va ko'nikmalarning aniq belgilangan doirasi tushuniladi.

Hozirgi zamon maktablarida ta'limning mazmuni umuminsoniy fazilatlarga ega bo'lgan iymonli, e'tiqodli, bilimli yoshlarni tarbiyalab berishdan iboratdir.

44. Davlat ta'lim standartlari nima?

Davlat ta'lim standartlari - umumiy o'rta, o'rta maxsus, kasb-hunar ta'limi va oliy ta'lim mazmuniga hamda sifatiga qo'yiladigan talablarni belgilaydi.

Davlat ta'lim standartlarini bajarish O'zbekiston Respublikasining barcha ta'lim muassasalari uchun majburiydir.

45. O'quv rejasi nima?

Ta'lim mazmuni o'quv rejasi, dasturi va darsliklarda ifodalangan.

O'quv rejasi – davlat hujjatidir. O'quv rejalari xalq ta'lim vazirligi tomonidan tuziladi va tasdiqlanadi hamda respublikadagi barcha maktablar uchun majburiy hisoblanadi. O'quv rejasi deb, o'qitiladigan fanlar, o'qitish uchun ajratilgan soatlar va o'quv yilining tuzilishini belgilab beruvchi davlat hujjatiga aytiladi. O'quv rejalari o'quvchilarning yosh xususiyatlariga muvofiq tuziladi. Shuningdek, o'quv-tarbiya ishining maqsad va vazifalariga asosan tuziladi.

46. O'quv dasturi nima?

Har bir o'quv fani uchun o'quv dasturi tuziladi. O'quv dasturi o'quv rejasi asosida ishlab chiqiladi. O'quv dasturi har bir o'quv fanining o'qitish uchun ajratilgan bilim hajmi, tizimi va g'oyaviy-siyosiy yo'nalishini aniqlab beradigan davlat hujjatidir. O'quv dasturida o'quv yili davomida har qaysi sinfda alohida fanlar bo'yicha o'quvchilarga beriladigan ilmiy bilim, ko'nikma va malakalarning hajmi belgilab beriladi.

47. Darslik va unga qo'yilgan talablar.

Darslik o'quv jarayonining zarur qismidir. Darslik - o'quvchilarning ikkinchi «muallimi», chunki u, avvalo o'quvchi uchun zarur qo'llanmadir.

Darslik -o'quvchilarning kitobi va uning eng muhim qurolidir. Har bir o'quv fanining mazmuni darslikda batafsil yoritiladi. Darslik tegishli fanga oid ilmiy bilim asoslarini dasturga va didaktika talablariga muvofiq ravishda bayon qiluvchi kitobdir. Darslik quyidagi talablarga amal qilgan holda yaratiladi:

1. Darslikda aks etgan ilmiy bilimlar sinf o'quvchilarining yosh xususiyatiga mos kelishi kerak.

2. Darslikda bayon qilingan ilmiy bilimlarning nazariy asosi, g'oyalari tizimli va izchil bo'lishi talab qilinadi. Ular hayotdan olingan, ishonarli bo'lishi lozim. Shu holdagina o'quvchilardagi ilmiy dunyoqarash, eng yaxshi insoniy fazilatlar tarkib toptiriladi.

3. Nazaraiy bilimlar ishlab chiqarish amaliyoti bilan bog'langan bo'lishi kerak.

4. Darslikda mavzu soda, ravon tilda yozilishi, hamda tegishli qoida va ta'riflar berilishi kerak. Darslik ichidagi va muqovasidagi chizilgan rasmlar va bezatilishi o'quvchining yoshiga mos, fanning xarakteriga monand bo'lmog'i zarur.

5. Mavzulardan fikrlar aniq va qisqa bo'lishi, ilmiylikka asoslanishi kerak.

48. Dars deb nimaga aytiladi?

Dars - o'qituvchilar va o'quvchilar faoliyatini tashkil etishning shakli bo'lib, u bolalarni o'qitish, tarbiyalash va kamol toptirish vazifalarini amalga oshiradi. Dars o'qitishni tashkil etishning o'zgarmas shakli emas. O'quv amaliyoti va pedagogik tafakkur doimo uni takomillashtirish yo'llarini izlaydi.

49. Ta'lim qonuniyatlari haqida umumiy tushuncha bering.

Ma'lumki, o'qituvchi faoliyatining muvaffaqiyati avvalo u ta'limning mazmuni, metodlari va tashkiliy shakllaridan umumiy didaktik printsiplarni qanchalik to'g'ri amalga oshirishiga bog'liq. Ta'lim qonuniyatlari bu - o'qitish jarayoniga qo'yiladigan talablar yig'indisidir. Ta'lim printsiplari (qonuniyat) lari deb, ta'limning barcha bosqichlari va hamma predmetlarini o'qitish uchun asos bo'ladigan qonuniyatlar, qoidalariga aytamiz.

50. O'qitishning yetakchi qoidalariga nimalar kiradi?

Ta'lim qoidalari deb umuminsoniy tarbiyaning maqsad va vazifalarini amalga oshirishga qaratilgan o'qish va o'qitish jarayonlarining yo'nalishi, o'quvchilar tomonidan ilmiy bilimlarning o'zlashtirilishi, bilim va malakalar hosil qilishning asosiy qonun va qoidalarining yig'indisiga aytiladi.

Ta'lim qoidalari:

1. Ta'limning ilmiy bo'lish qoidasi.
2. Ta'limning tizimli va izchil bo'lishi qoidasi.
3. Ta'lim va tarbiyaning birligi qoidasi.
4. Ta'limda nazariyaning amaliyot bilan bog'liq bo'lishi qoidasi.
5. Ta'limda ongliklik, faollik va mustaqillik qoidasi.
6. Ta'limda ko'rsatmalilik qoidasi.
7. Ta'lim jarayonida har qaysi o'quvchiga xos xususiyatlarni hisobga olish va ta'limning o'quvchiga mos bo'lishi qoidasi.
8. Puxtalik.
9. Ta'limning tarbiyalovchilik xarakteri.

51. Ta'lim usullari haqida tushuncha bering? Ta'lim jarayonida to'g'ri usul tanlar ekanmiz, ko'zlangan natijaga komil ishonch va qisqa yo'l bilan erisha olamiz. **Ta'lim** usuli deganda, ta'lim jarayonida o'qituvchi va o'quvchilarning kutilgan maqsadga erishishga qaratilgan birgalikdagi faoliyatlari tushuniladi. O'qitish usullari ta'lim jarayonida o'qituvchi va o'quvchi-talaba faoliyatining qanday bo'lishini, o'qitish jarayonini qanday qilib tashkil etish va olib borish kerakligini belgilab beradi.

52. Ta'lim usullarining turlari?

Ta'lim tizimida o'quvchilarga bilim berishning eng qulay imkoniyatlarga asoslangan holda o'qitish usullarini quyidagi turlarga bo'lib o'rganamiz.

1. Ta'limning og'zaki usullari.
2. Ta'limning ko'rgazmali usullari.
3. Ta'limning amaliy usullari.
4. Ta'limning muammoli-izlanish va reproduktiv usuli.
5. Ta'limning induktiv va deduktiv usuli.
6. O'quvchilarning o'quv faoliyatlarini rag'batlantirish va tanbeh berish usullari.
7. O'qitishda nazorat va o'z-o'zini nazorat qilish usuli.
8. Kitob bilan ishlash usuli.

53. Ta'limning og'zaki usullari ga tavsif bering?

O'qitishning og'zaki usullari ta'limda doimo eng ko'p qo'llanib kelinmoqda. Didaktikada o'qitishning og'zaki usullari uch turga: o'qituvchining hikoyasi, suhbat va maktab ma'ruzasiga ajratiladi.

54. Ta'limning amaliy usullariga tavsif bering?

O'qitishning amaliy usullariga yozma mashqlar (masalalar yechish, chizmalar tayyorlash), tajriba – laboratoriya tipidagi mashqlar (frontal tajribalar, laboratoriya ishlari, amaliyot, o'qitishning texnik vositalari va boshqalar); mehnat topshiriqlarini bajarish usullari kiradi. Amaliy metodlar o'qitishning og'zaki va ko'rsatmali metodlari bilan uzviy birlikda qullaniladi.

55. Ta'lim jarayonida o'quvchilarni rag'batlantirish deganda nimani tushunasiz?

O'quv faoliyatini rag'batlantirish deb kishining aktiv faoliyatga bo'lgan tashqi mayliga aytiladi. Shu boisdan rag'batlantirish - o'qituvchi faoliyatining muhim omili hisoblanadi. Ammo rag'batlantirish kishining faoliyatga bo'lgan ichki mayliga ta'sir qilgandagina real maqsad sari undaydigan kuchga aylanadi. O'qishga qiziqishni rag'batlantirish turlaridan biri - o'qishda ma'lum qiyinchilik sezayotgan o'quvchilarga muvaffaqiyatli vaziyatlarni yaratishdir. Rag'batlantirish o'quvchi-talabani ko'nglini ko'taradi, unga quvonch keltiradi va uni yanada yaxshiroq o'qishga undaydi.

56. O'qitishni tashkil etish shakllari haqida tushuncha tushuncha bering.

Maktabning tarixan taraqqiy etish davrida ta'limni tashkil qilish shakllari turlicha bo'lgan. Ta'limni tashkil etish shakllari ma'lum ijtimoiy tuzum va shu tuzumning manfaatlariga mos holda shakllangan.

Uzluksiz rivojlangan jamiyatda ta'limning mukammal jamoa shakli ya'ni dars necha yillardan beri takomillashib, unga qo'yilgan talablar murakkablashib va zamonaviylashib bormoqda.

XVI asrning oxiri va XVII asrning boshlarida buyuk chex pedagogi Yan Amos Komenskiy (1592-1670) tarixda birinchi bo'lib maktab ta'limida sinf-dars tizimini yaratdi.

57. Darsni tashkil etish va olib borishdagi bosh maqsad nima?

Darsni tashkil etish va olib borishdagi bosh maqsad – ta'lim jarayonining samaradorligini ta'minlashdir. Buning uchun:

a) o'tilayotgan mavzudan ko'zlangan maqsadni o'qitirish bilan bir vaqtda, o'quvchilar materialni faol idrok qilishga safarbar etilgan bo'lishlari kerak. Ya'ni o'qituvchi bayon qilayotgan mavzu o'quvchilarni mustaqil fikr yuritishga, ongli o'zlashtirishga intilishlarini ta'minlamog'i lozim;

b) Ajratilgan vaqt ichida o'qituvchi materiallarni tizimli va izchil bayon qilish bilan bir vaqtda, o'quvchilarni ham, albatta, mavzuga oid mustaqil ish olib borishlarini ta'minlash juda muhimdir.

58. Oliy o'quv yurtlarida o'qitishning tashkiliy shakllariga nimalar kiradi?

Oliy o'quv yurtlaridagi o'qitishning shakl va usullari tasnifi o'zaro bog'langan va o'zaro shartlangan ikki faoliyatga tayanadi:

- o'quv jarayonini boshqarish va tashkil etish bo'yicha o'qituvchilarning faoliyati;
- talabalarining o'quv va bilish faoliyati.

Oliy o'quv yurtlarida o'quv ishlari va bilim berishning tashkiliy shakllari «Ta'lim to'g'risida» gi qonun va «Kadrlar tayyorlash milliy dasturi» ga asosan olib boriladi.

Oliy maktabdagi o'quv jarayoni shakllariga ma'ruza, seminar va amaliy mashg'ulotlar, laboratoriya mashg'ulotlari, o'quv anjumanlar, maslahatlar, ekskursiya, ekspeditsiya, o'quv ishlab chiqarish pedagogik amaliyoti, kurs va diplom ishlari, talabalarining mustaqil ta'limi kabilar kiradi.

59. Tarbiya jarayonining mohiyati.

Tarbiya ta'lim berish bilan mustahkam aloqada bo'lgani holda o'ziga xos qonuniyatlarga ega. Ta'lim-tarbiya yaxlit pedagogik jarayondir. Lekin ular bir-biriga aynan o'xshash emas. Tarbiya jarayoni murakkab jarayon bo'lib, u uzoq davom etadi hamda uning natijasini ko'rish qiyinroq kechadi. Bolalarni tarbiyalash ular tug'ilgan vaqtidan boshlanadi va muntazam ravishda ta'lim berish bilan birga olib boriladi. Bolaning o'sishi va tarbiyasi uning faoliyati jarayonida amalga oshiriladi.

60. O'z-o'zini tarbiyalash nima?

Tarbiya jarayoni o'z-o'zini tarbiyalash bilan mustahkam bog'langan. O'z-o'zini tarbiyalash kishining o'z shaxsini o'zgartirishga qaratilgan faoliyatidir. O'z-o'zini tarbiyalash to'g'ri tarbiya berish bilan birga sodir bo'ladi va ayni vaqtda to'g'ri tarbiya natijasi hisoblanadi.

O'z-o'zini tarbiyalashning muvaffaqiyatli bo'lishi uchun har bir kishi o'z-o'zini to'g'ri baholay bilishga o'rganishi, hayotda o'zi intilishi lozim bo'lgan idealni aniq tushungan holda o'zidagi ijobiy sifatlarni va mavjud kamchiliklarni ko'ra olishi muhim ahamiyatga ega.

61. Tarbiya qonuniyatlari va qoidalariga izoh bering.

Tarbiya qoidasi-pedagog ta'lim va tarbiya jarayonini yaxshiroq tashkil etish maqsadida foydalanadigan boshlang'ich holat, rahbarlik asosidir. Tarbiya qoidalari o'qituvchi, tarbiyachilarga yo'l-yo'riq ko'rsatuvchi qoidalar hisoblanadi. Tarbiya qoidalari Sharq va Markaziy Osiyo faylasuf-donishmandlarining fikrlari va milliy pedagogika erishgan yutuqlarga asoslanadi.

Tarbiya qoidalariga quyidagilarni kiritish mumkin: tarbiyaning bir maqsadga qaratilganligi, tarbiyaning insonparvarlik va demokratik qoidasi, tarbiyani hayot bilan, mehnat bilan bog'liqligi qoidasi, tarbiyada milliy-madaniy va umuminsoniy qadriyatlarining ustivorligi qoidasi, tarbiyada o'quvchilarning yoshi va shaxsiy xususiyatlarini hisobga olish qoidasi, izchillik, tizimlilik, tarbiyaviy ta'sirlarning birligi va uzluksizligi qoidasi va boshqalar.

62. Komillik necha bosqichdan iborat?

Komillik uch bosqichdan iborat:

1. jismoniy salomatlik;
2. axloqiy poklik;
3. aqliy yetuklik.

Bu bosqichlarni shakllantirishda mustaqil fikrlash yetakchi o'rin egallaydi.

63. Tarbiya usullari haqida tushucha berin?

Tarbiya usullari - o'qituvchi, tarbiyachining tarbiyalanuvchilarga ta'sir ko'rsatish usullari, ularga ijobiy xulq-atvor ko'nikmalari va malakalarini singdirish maqsadida ularning hayoti va faoliyatini tarbiyaviy jihatdan to'g'ri tashkil etish yo'llaridir. Aniqrog'i, tarbiya usuli deb tarbiyachining bolalarda axloq-odob fazilatlarini tarkib toptirish maqsadida ularning ongi va irodasiga ta'sir etish yo'llariga aytiladi. Tarbiya usullari tarbiyaning maqsadi va mazmunidan kelib chiqib, komil inson shaxsini tarbiyalashga qaratilgan.

65. Shaxs rivojlanishiga ta'sir etuvchi omillar.

Pedagogika shaxsning kamolotga etishini murakkab va ziddiyatli jarayon deb biladi. Shaxsning shaklanishi, kamolga etishida nasl-irsiyat (biologik), ijtimoiy muhit ham maqsadga muvofiq amalga oshiriladigan ta'lim-tarbiya va nihoyat o'zining mustaqil faoliyati ham muhim ahamiyatga ega.

66. Axloq nima?

Axloq - ijtimoiy ong shakli bo'lib, ijtimoiy hayotning hamma sohalarida insonning xulq - atvorini yo'lga solib turadigan talablar, normalar va qoidalardan iboratdir.

Jamiatning ijtimoiy - iqtisodiy sharoitlari, rivojlanishi bilan birgalikda axloq o'zgarib va rivojlanib boradi.

67.O'quv loyihasi, o'qitish jarayonini loyihalashtirish deganda nima nazarda tutiladi ?

Loyiha (lotincha projectus – oldinga tashlangan) – tasvir, asoslanma, aniq hisob kitob, chizmalar shaklida aks ettirilgan g'oya, ma'lumotning mohiyatini ochib beruvchi, ularni amalga oshirishning aniq yo'llarini belgilab beruvchi g'oyalar, fikrlar, obrazlardir.

O'quv loyihasi – ahamiyatga molik nazariy yoki amaliy muammolarni ta'lim oluvchilar tomonidan amalga tadbiiq qilishning tadqiqotchilik, izlanuvchanlik, ijodkorlik ish turidir. O'qitishni loyihalash esa ta'limning umumiy maqsadi, mazmuni o'quv maqsadlari o'qish, o'qitish, o'zlashtirishni baholash, tuzatishlar kiritishdir.

68. O'quv jarayoni qanday o'qitishning tarkibiy qismlaridan tashkil topgan?

Ma'lumki, o'quv jarayoni 3 ta bir-biri bilan bog'liq o'qitishning tarkibiy qismlaridan tashkil topgan.

1. Motivlar. (M)
2. O'quvchining o'qish faoliyati. (O'F)
3. O'qituvchining boshqaruvchilik faoliyati. (B)

Shunday qilib, o'quv jarayonini quyidagi formula tarzida ifodalash mumkin. $O'J=M+O'F+B$

69. Pedagogik faoliyat deganda nimani tushunasiz?

Pedagogik faoliyat – yosh avlodni hayotga, mehnatga tayyorlash uchun xalq, davlat oldida javob beradigan, bolalarga ta'lim-tarbiya berishda maxsus tayyorlangan odamlarning mehnat faoliyatidir. Pedagogik faoliyat, u bilan kimlar shug'ullanishlari xususida O'zbekiston Respublikasi Ta'lim to'g'risidagi qonunining 5-moddasida quyidagicha izoh berilgan:

«Tegishli ma'lumoti, kasb tayyorgarligi bor va yuksak axloqiy fazilatlariga ega bo'lgan shaxslar pedagogik faoliyat bilan shug'ullanish huquqiga egadir. Pedagogik faoliyat bilan shug'ullanish sud hukmiga asosan man etilgan shaxslarning ta'lim muassasalarida bu faoliyat bilan shug'ullanishiga yo'l qo'yilmaydi».

70. Kadrlar tayyorlash Milliy dasturi asosida o'qituvchi shaxsiga qo'yilgan talablarni aytib bering?

1. O'qituvchi hozirgi zamon talblariga javob beradigan yuksak axloqiy-ma'naviy sifatlariga ega bo'lgan, chuqur bilim va mahorat egasi bo'lishi lozim.

2. Vatan tarixi, milliy va umuminsoniy qadriyatlarni chuqur biladigan, ma'naviy komil inson bo'lishi;

3. O'z fani doirasida chuqur bilimga ega bo'lgan, fanlararo aloqalarni yaxshi bilish va uni o'quvchilarga o'rgatish;

4. Pedagogik texnologiyani yaxshi biladigan, uning yangi-yangi yo'llarini yarata oladigan, izlanuvchan, ijodiy ishlaydigan pedagogik mahorat egasi bo'lishi;

5. Pedagogik muomala madaniyatini yaxshi egallagan, o'z hissiyatini idora qiladigan, sabotli bo'lishi, pedagogik etika qoidalariga amal qiladigan bo'lishi;

6. Dunyo taraqqiyoti darajasidagi bilimlardan xabardor, ilmiy dunyoqarashga ega bo'lgan inson bo'lishi;

7. Bolalarni sevishi va ularning kelajagi uchun qayg'uradigan, istiqbolini o'ylab ish ko'ra biladigan mohir inson bo'lmog'i lozim;

8. Nutqi ravon, xalq tili boyligi, ifoda usuli va tasvir vositalarini adabiy til uslubi va me'yorini to'la egallagan bo'lishi zarur.

Xullas, har bir o'qituvchi o'z ustida tinmay ishlashi kerak hamda barcha sohada chuqur bilimli bo'lishi talab etiladi

71. O'zbekiston Respublikasi ta'lim to'g'risida Qonunining tarkibiy tuzilishini aytib bering?

Besh bo'lim va 34 moddadan iborat

I. Umumiy qoidalar (1-8-moddalar)

II. Ta'lim tizimi va turlari (9-19-moddalar)

III. Ta'lim jarayoni qatnashchilarini ijtimoiy ximoya qilish (20-24-moddalar)

IV. Ta'lim tizimini boshqarish (25-29-moddalar)

V. Yakunlovchi xulosalar (30-34-moddalar)

72. Ekologik tarbiya deganda nimani tushunasiz?

- Ekologik tarbiya esa insonning atrof-muhitga nisbatan munosabatini tarbiyalashdir. Ekologik ta'lim-tarbiyadan bosh maqsad ham turli yoshdagi kishilarda atrof-muhit va uning muammolariga ongli munosabatni shakllantirishdan iborat.

73. O'quv mashg'ulotini loyihalashtirishda o'qituvchi asosiy vazifasi?

- O'quv mashg'ulotini loyihalashtirishda o'qituvchi, avvalo, o'qitish jarayonini tahlil qilishi, o'quvchilarni mustaqil fikrlash, mustaqil o'qish bilimlarni ijodiy tahlil qilishga o'rgatishi, o'zlashtirilgan bilimlarni ko'nikmalarga aylantirish uchun o'quv mavzulari bo'yicha metodik tizimni yaratadi, o'quvchilar egallashi lozim bo'lgan bilim, ko'nikma, malakalar mazmunini ishlab chiqadi.

74. Pedagogik faoliyat bilan shug'ullanish huquqi Ta'lim to'g'risidagi Qonunning qaysi moddasi bilan kafolatlanadi va uning mazmunini ayting?

5-modda. Pedagogik faoliyat bilan shug'ullanish huquqi

Tegishli ma'lumoti, kasb tayyorgarligi bor va yuksak axloqiy fazilatlariga ega bo'lgan shaxslar pedagogik faoliyat bilan shug'ullanish huquqiga ega.

Pedagog xodimlarni oliy o'quv yurtlariga ishga qabul qilish O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Maxkamasi tasdiqlagan Nizomga muvofiq tanlov asosida amalga oshiriladi.

Pedagogik faoliyat bilan shug'ullanish sud xukmiga asosan man etilgan shaxslarning ta'lim muassasalarida bu faoliyat bilan shug'ullanishiga yo'l qo'yilmaydi.

75. O'zbekiston Respublikasida qanday ta'lim turlari mavjud?

- maktabgacha ta'lim; umumiy o'rta ta'lim; o'rta maxsus, kasb-xunar ta'limi; oliy ta'lim; oliy o'quv yurtidan keyingi ta'lim; kadrlar malakasini oshirish va ularni qayta tayyorlash; maktabdan tashqari ta'lim.

76. Malakaviy amaliyot nima?

Nazariy bilimlarni chuqurlashtirish va mustahkamlash, mustaqil tajriba o'tkazish ko'nikmalarini rivojlantirish maqsadida talabalar o'tkazadigan amaliy ish turi hisoblanadi.

77. Attestasiya deganda nimani tushunasiz?

Attestasiya bu- Oliy ta'lim muassasalari bitiruvchilarining tayyorgarlik sifati va darajasini, Davlat ta'lim standartlari talablari mazmuniga mosligini belgilovchi jarayon.

78. Oliy ta'limga izoh bering?

Oliy ta'lim - yuqori malakali mutaxassislar tayyorlashni ta'minlaydi.

Oliy ma'lumotli mutaxassislar tayyorlash oliy o'quv yurtlarida (universitetlar, akademiyalar, institutlar va oliy maktabning boshqa ta'lim muassasalarida) o'rta maxsus kasb-xunar ta'limi asosida amalga oshiriladi.

Oliy ta'lim ikki bosqichga: davlat tomonidan tasdiqlangan namunadagi oliy ma'lumot to'g'risidagi xujjatlar bilan dalillanuvchi bakalavriat va magistraturaga ega.

79. Tarbiyada rag'batlantirish deganda nimani tushunasiz?

- Rag'batlantirish o'quvchining ko'nglini ko'taradi, unga quvonch keltiradi, o'quvchini yanada yaxshiroqbo'lishga intilishiga yordam beradi. Rag'batlantirishning quyidagi turlari mavjud:

1. O'quvchining kuchi yetadigan, mas'uliyatli topshiriq berish bilan bolaga ishonch bildirish;
2. Maqtash (ota-onalar, bolalar jamoasi oldida);
3. Esdalik sovg'alar berish;
4. Maqtov yorlig'i berish;
5. Stipendiya bilan taqdirlash (davlat stipendiyalari, ustama stipendiyalar);
6. Faollar oynasiga fotosuratini qo'yish;
7. Mas'uliyat va jamoaning minnatdorchiligi;
8. Musobaqalarda bayroq ko'tarish;
9. Gazetada, radioda e'lon va h.k.

80. Jazolash nima?

Jazolash – bu tarbiyalanuvchining xatti-harakati va faoliyatiga salbiy baho berishdir. Jazo o'quvchi-bola tarbiyasida qo'llanadigan oxirgi tarbiya usulidir. Jazo choralarini qo'llashda jismoniy jazo, urish, kaltaklash mumkin emas, bolani qo'rqitish va g'azablantirish ham yaxshi natija bermaydi, o'quvchi qo'rqanidan yolg'on gapirishga o'rganadi, ikkiyuzlamachi bo'lib qoladi.

Tarbiyaning jazo usuli choralariga quyidagilar kiradi: tanbeh berish, ogohlantirish, hayfsan berish, uyaltirish va jamoaviy jazolardir.

81. Tanbeh berish nima?

Tanbeh berish – eng yengil jazo chorasidir. O'qituvchi bolaga yuzma-yuz turib tanbeh beradi, buni kundaligiga yozib qo'yish ham mumkin.

Ogohlantirish – noma'qul hatti-harakatlarning oldini olish uchun qo'llaniladi.

Hayfsan berish – agar tanbeh va ogohlantirish kutilgan natijani bermasa, o'quvchi belgilangan intizomni buzaversa, salbiy holatlarni takrorlayversa, o'quvchining aybi qay darajada va uning intizomini qanday sharoitda buzganini e'tiborga olib unga hayfsan e'lon qilish mumkin.

82. Shaxs shakllanishi va rivojlanishiga ta'sir etuvchi omillarni ayting?

Shaxs shakllanishi va rivojlanishiga to'rtta omil ta'sir etadi. Ular quyidagilar:

- irsiyat (biologik omil);
- muhit;
- ta'lim-tarbiya;
- shaxsning mustaqil faoliyati.

83. Tarbiyaning tarkibiy qismlarini ayting?

Aqliy tarbiya, axloqiy tarbiya, nafosat tarbiyasi, mehnat tarbiyasi, jismoniy tarbiya, iqtisodiy tarbiya, huquqiy tarbiya, ekologik tarbiya va h.k.

84. Kadrlar malakasini oshirish va ularni qayta tayyorlash deganda nimani tushunasiz?

- Kadrlar malakasini oshirish va ularni qayta tayyorlash kasb bilimlari va ko'nikmalarini chuqurlashtirish xamda yangilashni ta'minlaydi.

Kadrlar malakasini oshirish va ularni qayta tayyorlash tartibi O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Maxkamasi tomonidan belgilanadi

85. «Magistr» so'zi qanday ma'noni anglatadi?

- Magistr» so'zi lotin tilidan olingan bo'lib, «Boshliq» degan ma'noni anglatadi.

86. Qayta tayyorlashning turlari?

- Pedagogik;

- Kasbiy.

87. Oliy ta'lim qaysi ta'lim negiziga asoslanadi?

- Umumiy o'rta, o'rta maxsus va kasb-hunar ta'limiga.

88. Pedagogik qayta tayyorlash bu - ...

- Pedagogik faoliyatni yuritish uchun zarur va etarli bo'lgan pedagogik tayyorgarlik talablariga muvofiqlashtirish maqsadida mutaxassislarni qayta tayyorlashdir.

89. Pedagog munosabati deganda nimani tushunasiz?

Pedagog munosabati - pedagogning o'quvchi-talabalar bilan tarbiya maqsadida aloqa o'rnatishidir.

90. O'quv loyihasi, o'qitish jarayonini loyihalashtirish deganda nima nazarda tutiladi ?

Loyiha (lotincha projectus – oldinga tashlangan) – tasvir, asoslanma, aniq hisob kitob, chizmalar shaklida aks ettirilgan g'oya, ma'lumotning mohiyatini ochib beruvchi, ularni amalga oshirishning aniq yo'llarini belgilab beruvchi g'oyalar, fikrlar, obrazlardir.

O'quv loyihasi – ahamiyatga molik nazariy yoki amaliy muammolarni ta'lim oluvchilar tomonidan amalga tadbiiq qilishning tadqiqotchilik, izlanuvchanlik, ijodkorlik ish turidir.

91. Dars va unga qo'yilgan talablar?

Turli-tuman fikr va mulohazalarni hisobga olgan holda dars quyidagi umumiy didaktik talablarga javob berishi lozim:

1. Har bir dars ma'lum bir maqsadni amalga oshirishga qaratilgan va puxta rejalashtirilgan bo'lmog'i lozim.

2. Har bir dars mustahkam g'oyaviy-siyosiy yo'nalishga ega bo'log'i lozim.

3. Har bir dars turmush bilan, amaliyot bilan bog'langan bo'lmog'i, shuningdek xilma xil usul, uslub va vositalardan unumli foydalangan holda olib borilmog'i lozim.

4. Darsga ajratilgan har bir soat va daqiqalarni tejab, undan unumli foydalanmoq zarur.

5. Dars o'qituvchi va o'quvchilarning faolligi birligini ta'minlamog'i lozim.

6. Darsda o'quv materialining mazmuniga oid ko'rsatmali qurollar, texnik vositalar va kompyuterlardan foydalanish imkoniyatini yaratmoq lozim.

7. Darsda har bir o'quvchining individual xususiyatlarini ham hisobga olish maqsadga muvofiqdir.

92. O'qituvchining bilish qobiliyatini izohlab bering?

Bilish qobiliyati - fanning tegishli sohalariga oid (matematika, fizika, iqtisod, adabiyot va hokozolarga doir) qobiliyatlardir. Bunday qobiliyatga ega bo'lgan o'qituvchi fanni o'quv kursi hajmidagina emas, balki ancha keng va chuqurroq biladi, o'z fani sohasidagi materialni ipidan ignasigacha biladi, unga nihoyatda qiziqadi, oddiy tadqiqot ishlarini bajara oladi.

93. Pedagogik faoliyat uchun muhim bo'lgan axloqiy fazilatlarga nimialar kiradi?

- Axloqiy fazilatlarra: Insonparvarlik, vatanparvarlik, milliy g'urur, adolat, yaxshilik qilish, burch, qadr-qimmat, mas'uliyat, vijdon, halollik, rostgo'ylik, poklik, talabchanlik kabi axloqiy fazilatlar o'qituvchi obro'sini oshiradi va pedagogik faoliyatning samarali bo'lishini ta'minlaydi. Bolalarga yaxshilik qilish, o'qituvchilik burchi, o'qituvchilik sha'ni, qadr-qimmat, o'qituvchilik mas'uliyati, o'qituvchilik vijdoni, talabchan va adolatli bo'lish, o'qituvchining ma'naviy qiyofasi, halolligi, pokligi, rostgo'yligi kabilar o'qituvchi axloqining muhim fazilatlari hisoblanadi.

94. Psixologiyaga bundan 2500 yil avval qanday nom berilgan?

psixologiya jon, ruh haqidagi fan.

95. Psixologiyaga XVII asrda qanday nom berilgan?

psixologiya ong haqidagi fan

96. Psixologiyaga XX asrda qanday nom berilgan?

psixologiya xulq-atvor haqidagi fan

97. “Psixologiya” so'zi qanday ma'noni anglatadi?

ikki grekcha so'z (“psyuxe”-jon, ruh va “logos”-ta'limot) birikmasidan iborat bo'lib, jon, ruh haqidagi ta'limot degan ma'noni anglatadi;

98. Psixologiya rivojlanish tarixida psixologik bilimlarning to'planishi necha yo'nalishda amalga oshgan?

2 ta: hayotiy psixologi-yaning rivojlanishi, ilmiy psixologiyaning rivojlanishi

99. Gretsiyalik mutafakkirlardan Geraklit va Demokrit jonni nimadan iborat deb hisoblaganlar?

Gretsiyalik mutafakkirlardan Geraklit (eramizdan oldingi VI asr) jonni «uchquncha»dan, Demokrit (eramizdan oldingi V asr) «olov atomi»dan iborat deb hisoblaganlar.

100. Ko'pchilik adabiyotlarda psixologiya fanining asoschilaridan biri («otasi») deb kim ko'rsatiladi?

ko'pchilik adabiyotlarda psixologiya fanining asoschilaridan biri («otasi») makedoniyalik mutafakkir Aristotel (eramizdan oldingi IV asr) deb ko'rsatiladi.

101. Hozirgi zamon psixologiya faniga qanday nom berilgan?

psixologiya psixik faktlarni, psixik hodisalarning mexanizmlari va qonuniyatlarini o'rganuvchi fan

102. Psixologiyaning fan sifatida rivojlanish bosqichlarini ko'rsating.

1.Psixologiya jon, ruh haqidagi fan sifatida. 2.Psixologiya ong haqidagi fan. 3.Psixologiya xulq-atvor haqidagi fan sifatida. 4.Psixologiya psixik faktlarni, psixik hodisalarning mexanizmlari va qonuniyatlarini o'rganuvchi fan sifatida.

103. Psixik hodisalar deb nimaga aytiladi?

inson psixikasining barcha shakllari umumiy qilib psixik hodisalar deb ataladi

104. Psixik jarayon nima?

ob'ektiv voqelikning sub'ektiv aks ettirilishi shakllaridir

105. Psixik xususiyatlar (sifatlar) nima?

shaxsning individual psixologik xususiyatlari bo'lib, ular bir kishini boshqalardan ajratib turuvchi, ular faoliyatining tipologiyasi, o'ziga xos xususiyatlarini belgilab beradi.

106. Psixik holatlar nima?

kishi psixikasining dinamikasini, vaqt davomidagi o'zgarishini aks ettiradi.

107. Bixevorizm qanday ma'noni anglatadi?

inglizcha “baviour” so'zidan olingan bo'lib, xulq-atvor ma'nosini bildiradi

108. Psixologiya fani XX asrda qaysi fan tarkibidan mustaqil fan sifatida ajralib chiqdi?

falsafa fani tarkibidan

109. Meditsina psixologiyasi nimani o'rganadi?

tibbiyot xodimlarining faoliyatini, bemorlarning xulq-atvorini o'rganadi

110. Mehnat psixologiyasi nimani o'rganadi?

mehnat psixologiyasi inson mehnat faoliyatining psixologik xususiyatlarini, mehnatni ilmiy asosda tashkil qilishining psixologik asoslarini o'rganadi.

111. Pedagogik psixologiya nimani o'rganadi?

pedagogik psixologiyaning predmeti ta'lim va tarbiya jarayonlarining qonuniyatlarini o'rganishdan iborat.

112. Yuridik psixologiya nimani o'rganadi?

yuridik psixologiya - huquq tizimida amalga oshirish mobaynida yuzaga keladigan masalalarni ko'rib chiqadi.

113. Harbiy psixologiya nimani o'rganadi?

harbiy psixologiya-jangavor harakatlar sharoitidagi odamning xulq-atvori, boshliqlar va ularning qo'l ostidagilar o'zaro munosabatlarning psixologik tomonlari «psixologik urush» olib borish va unga qarshi kurash kabi masalalarni o'rganadi.

114. Sport psixologiyasi nimani o'rganadi?

sport psixologiyasi- sportchi va uning shaxsiy xususiyatlari, ularni psixologik jihatdan tayyorlash shart-sharoitlari va vositalari, sport musobaqalarini tashkil qilish va o'tkazish kabi masalalarni o'rganadi.

115. Savdo psixologiyasi nimani o'rganadi?

savdo psixologiyasi–xaridorlar psixologiyasini, talablarini, ularning individual xususiyatlarini hisobga olish, xizmat ko'rsatishning psixologik omillari, reklamalarni tayyorlash, ularning xaridorga ta'siri kabi masalalarni o'rgandi.

116. Yosh davrlari psixologiyasi nimani o'rganadi?

yosh davrlari psixologiyasi- psixik xususiyatlarning yosh davomidagi dinamikasini, psixik taraqqiyot qonuniyatlarini o'rganadi.

117. Sotsial psixologiya nimani o'rganadi?

sotsial psixologiya (ijtimoiy psixologiya ham deb yuritiladi)-kishilar orasidagi munosabatlarda yuzaga keladigan psixik hodisalarni o'rganadi.

118. Psixologiya metodidan "Eksperiment" nima?

kishini maxsus jixozlangan laboratoriya sharoitlarida o'rganish

119. Eksperiment metodining qanday asosiy turlari farqlanadi?

laboratoriya eksperimenti va tabiiy eksperiment

120. Psixologiya metodidan laboratoriya eksperimenti qanday sharoitlarda o'tkaziladi?

laboratoriya eksperimenti laboratoriya sharoitida maxsus psixologik apparatlar yordamida o'tkaziladi.

121. Tabiiy eksperiment bu ...

1910-yilda A.F.Lazurskiy tomonidan tavsiya qilingan mohiyatiga ko'ra eksperiment sharoitida tekshiriluvchiga o'zi ustida tajriba olib borilayotganligini bildirmaslikka qaratilgan bo'lib, tadqiqotni odatdagi tabiiy sharoitga ko'chiriladi.

122. Test metodi bu ...

test - qisqa muddat ichida bajariladigan standart vazifalardan iborat.

123. Har qanday tadqiqot qanday va nechta bosqichda o'tkaziladi?

to'rt bosqichda: Birinchi bosqich – tayyogarlik bosqichi. Ikkinchi bosqich-bevosita tadqiqot o'tkazish bosqichi. Uchinchi bosqich-tadqiqot davomida to'plangan ma'lumotlarni miqdor jihatdan ishlab chiqish. To'rtinchi bosqichi olingan natijalarni tushuntirib berishdan iborat.

124. "Individ" tushunchasiga ta'rif bering

odam degan tushun-chani to'ldirib, uning biologik va ijtimoiy mavjudot ekanligini tasdiqlovchi kategoriyadir

125. "Shaxs" tushunchasiga ta'rif keltiring

ijtimoiy va shaxslararo munosabatlarning mahsuli, ongli faoliyatning sub'ekti bo'lmish individdir

126. "Faollik" qanday so'zdan olingan va nimani anglatadi?

faollik (lotincha "actus" - harakat, "activus" - faol so'zlaridan kelib chiqqan tushuncha) shaxsning hayotdagi barcha hatti - harakatlarini namoyon etishini tushuntiruvchi kategoriyadir.

127. "Ichki faollik" deganda nimani tushunasiz?

faoliyatni bajarishdagi fiziologik jarayonlar (moddalar almashinuvi, qon aylanish va h.k.) hamda psixik jarayonlar, ya'ni aslida ko'rinmaydigan ta'sir ko'rsatuvchi omillarni

128. "Tashqi faollik" deganda nimani tushunasiz?

tashkaridan uz ichki istak-xoxishlarimiz ta'sirida bevosita kurish, kayd qilish mumkin bulgan harakatlarimiz, mushaklarimizning harakatlari orkali namoyon bo'ladigan faollik.

129. Faoliyat deb nimaga aytiladi?

faoliyat –inson ongi va tafakkuri bilan boshqariladigan, undagi turli tuman ehtiyojlardan kelib chiqadigan, hamda olamni va o'z-o'zini o'zgartirish va takomillashtirishga qaratilgan o'ziga xos faollik shaklidir

130. “Pertseptiv” deganda nimani tushunasiz?

pertseptiv-ya'ni bular shunday harakatlarki, ularning okibatida atrofdagi predmetlar va xodisalar tugrisida yaxlit obraz shakllanadi

131. “Mnemik faoliyat” deganda nimani tushunasiz?

narsa va hodisalarning mohiyati va mazmuniga aloqador materialning eslab qolinishi, esga tushirilishi hamda esda saqlab turilishi bilan bog'liq murakkab faoliyat turi

132. “Fikrlash faoliyati” deganda nimani tushunasiz?

aql, fahm - farosat vositasida turli xil muammolar, masalalar va jumboqlarni echishga qaratilgan faoliyat

133. “Imajitiv – faoliyat” deganda nimani tushunasiz?

u ijodiy jarayonlarda xayol va fantaziya vositasida hozir bevosita ongda berilmagan narsalarning xususiyatlarini anglash va xayolda tiklashni taqozo etadi

134. “Perseptiv faoliyat” deganda nimani tushunasiz?

bular shunday harakatlarki, ularning oqibatida atrofdagi predmetlar va hodisalar to'g'risida yaxlit obraz shakllanadi

135. Motivatsiya tushunchasiga ta'rif bering

inson xulq atvori, yo'nalishi va faolligini tushuntirib beruvchi psixologik sababalar majmuini bildiradi

136. “Motiv” ga ta'rif bering

shaxsdagi u yoki bu xulq atvorga nisbatan turgan moyillik, hozirlikni tushuntirib beruvchi sababni nazarda tutadi

137. Psixologik ta'sirning asosiy uch vositasi to'g'ri keltirilgan qatorni ko'rsating

verbal, noverbal va paralingvistik ta'sir

138. Muloqotning turi va shakllari turlarini sanab bering?

bevosita “yuzma - yuz” bo'lishi yoki u yoki bu texnik vositalar telefon, telegraf va shunga o'xshash orqali amalga oshiriladigan; biror professional faoliyat jarayonidagi amaliy yoki do'stona bo'lishi; sub'ekt - sub'ekt tipli (diologik, sheriklik) yoki sub'ekt - ob'ektki (monologik) bo'lishi mumkin.

139. Har qanday muloqotning eng elementar funksiyasi deganda nimani tushunasiz?

har qanday muloqotning eng elementar funksiyasi - suhbatdoshlarning o'zaro bir - birini tushunishlarini ta'minlashdir.

140. Noverbal ta'sirning ma'nosi....

nutiqsiz ta'sir

141. Verbal ta'sir deganda nimani tushunasiz?

so'z va nutq orqali ko'rsatiladigan ta'sir

142. Paralingvistik ta'sir deganda nimani tushunasiz?

nutqni bezovchi, kuchaytiruvchi yoki susayiruvchi omillardir

143. Professional tinglash texnikasi deganda nimani tushunasiz?

aktiv holat, suhbatdoshga samimiy qiziqish bildirish, o'ychan jimlik

144. Individd deganda nimani tushunasiz?

individd - insonga aloqadorlik faktini tasdiklovchi ilmiy kategoriyadir.

145. Individuallik deganda nimani tushunasiz?

u aniq bir odamni boshqa bir aniq odamdan farqlovchi barcha o'ziga xos xususiyatlar majmuidir

146. Temperament deb nimaga aytiladi?

insonning xatti-harakati va faoliyatida namoyon bo'luvchi shaxsiy psixologik xususiyatlarning yig'indisiga temperament deyiladi

147. Xarakter deganda nimani tushunasiz?

kishining voqelikka bo'lgan munosabatlarini ifodalovchi va uning axloqi hamda xatti-harakatlarida namoyon bo'luvchi barqaror psixik xossalarning individual tarzda birga qo'shilishidir

148. Xarakterning lug'aviy ma'nosini ko'rsating?

bosilgan tamga, bejgi, xislat

149. Xarakter xislatlari...

shaxsning xarakteriga tegishli bo'lgan xususiyatlarni xarakter xislatlari deyiladi.

150. Shaxsning odamlarga – bo'lgan munosabatini belgilovchi xarakter xususiyatlarini ko'rsating

sezgirlik, samimiylik, pismiqlik, qo'pollik

151. Shaxsni o'z ishiga –munosabatidagi xarakter xususiyatlarini ko'rsating

qat'iyatlik, mas'ulliyatlilik, tashabbuskorlik, mehnatsevarlik

152. Xarakterning umumiy psixik tuzilishiga qaysi xususiyatlar misol bo'ladi?

intiluvchanlik, adolatga ishonish, halollik, vatanparvarlik

153. Kishilarning narsalarga – nisbatan munosabatini belgilovchi xarakter xususiyatlarini ko'rsating

puxtalik, beparvolik, tejash, asrash

154. Xarakter qanday shakllanadi?

xarakterning shakllanishi ijtimoiy munosabatlar bilan belgilanadi

155. Intellect lug'aviy ma'nosini ko'rsating?

Intellect-lotincha so'z - intellectus -tushunish, bilish va intellectum- aql so'zlari negizidan paydo bo'lgan tushuncha bo'lib, u aql-idrokning shunday bo'lagiki, uni o'lchab, o'zgartirib, rivojlantirib bo'ladi.

156. Temperamentning lug'aviy ma'nosini ko'rsating?

lotincha- *temperamentum* - qismlarning nisbati degan ma'noni anglatadi

157. Kishilarning temperamenti tiplarini aniqlash va baholashda qanday xususiyatlar hisobga olinadi:

Senzitivlik. Reaktivlik. Aktivlik. Reaktivlik va aktivlikning o'zaro munosabati. Reaksiya tempi. Harakatlarning egiluvchanligi (moslanuvchanligi) Ekstrovertlik va introvertlik.

158. Temperament tiplaridan senzitivlik deganda nimani tushunasiz?

kishidagi tashqi qo'zg'atuvchining ta'siriga nisbatan sezgirliigi. Senzitivlik kuchli bo'lsa kishiga o'zgina kuchga ega bo'lgan qo'zg'atuvchi xam ta'sir qiladi, psixik reaksiyani yuzaga keltiradi

159. Temperament tiplaridan reaktivlik deganda nimani tushunasiz?

kishiga turli ichki va tashqi qo'zg'atuvchilar ta'sir qiladi. Aytaylik ichki va tashqi qo'zg'atuvchilar ta'sir kuchi bir xil bo'lganda qanday emosional reaksiya namoyon qilishi baholanadi. Raktivlik-emosionallik va ta'sirlanuvchanlik.

160. Temperament tiplaridan aktivlik deganda nimani tushunasiz?

Turli faoliyatni bajarishda, to'siqlarni engib o'tishda qanday faollik ko'rsatishi baholanadi.

161. Temperament tiplaridan reaksiya tempi deganda nimani tushunasiz?

Turli psixik reaksiyalar va jarayonlarning o'tish tezligi. (nutq tempi, fikr yuritish tezligi, harakatlar tezligi va h.k.)

162. Temperament tiplaridan ekstrovertlik deganda nimani tushunasiz?

Kishining psixikasining tashqariga yo'nalganligi, tashqi olam bilan faol munosabatda bo'lishi, faoliyatning ayni chog'dagi ta'surotlarga bog'liqligi.

163. Temperament tiplaridan introvertlik deganda nimani tushunasiz?

Faoliyatning ichki obrazlarga, o'tmish va kelajak bilan bog'liq fikrlarga bog'liqligi.

164. Xolerik temperament –...

hissiyotlarning tez va kuchli qo'zg'aluvchanligi, barqaror bo'lishi, qizg'inlik va tajanglikka moyil, serg'ayrat va urinuvchan bo'ladilar

165. Flegmatik temperament –...

hissiyoti juda sekin, kuchsiz qo'zg'aluvchi va uzoq davom etmasligi, tashqi ifodasi kuchsiz, ularni xafa qilish ancha qiyin kishilar

166. Melanxolik temperament -...

hissiyotning sekin, lekin kuchli qo'zg'aluvchanligi va barqaror bo'lishi bilan farq qiladigan kishilar

167. Sangvenik temperament –...

kayfiyatning keskin uzgarishlariga moyil, ko'ngilsizliklarni yengil o'tkazib yuboruvchi, jonli, harakatchan, chaqqon, serharakat va jo'shqin kishi

168. Guruh deganda nimani tushunasiz?

Guruh - ma'lum ijtimoiy faoliyat maqsadlari asosida to'plangan, muloqot ehtiyojlari qondiriladigan insonlar uyushmasidir.

169. Strategik boshqaruvning komponentlari (tarkibiy elementlari)ni sanab bering.

Strategik boshqaruvning komponentlari (tarkibiy elementlari) – strategic rejalashtirish; strategiyani amalga oshirish; strategik nazorat.

170. Strategik boshqaruvning asosiy vazifalarini sanab bering.

Strategik boshqaruvning asosiy vazifalari – maqsadlarni belgilash; strategik ko'ra olishni shakllantirish; strategiyani ishlab chiqish va amalga oshirish.

Oraliq va Yakuniy nazoratlar bo'yicha (yozma ish)

1. Pedagogika fanining predmeti va uni o'rganish usullari (fanning maqsadi, mazmuni, predmeti, asosiy tushunchalari)
2. Pedagogika inson tarbiyasi to'g'risidagi fan (pedagogika, «paydagogika», asosiy kategoriyalar, ta'lim, tarbiya, ma'lumot, irsiyat, shaxs kamoloti).
3. Pedagogika fanlari tizimi (pedagogikaning tarmoqlari, Pedagogika.Psixologiya, pedagogika tarixi, xususiy metodika, maktabgacha tarbiya, harbiy, oila va maxsus pedagogika).
4. Ta'lim jarayoni mohiyati (ta'lim jarayonining ikki yoqlama xarakteri, o'qituvchi va o'quvchi (talaba) faoliyati).
5. Inson bilimlarining ko'pqirraligi va turlari.
6. Tarbiya usul (metod) lari (tushuntirish, suhbat, hikoya).
7. Tarbiyaning ijtimoiy axloqni shakllantirish metodlari (mashq, o'rganish, topshiriq).
8. Tarbiyaning rag'batlantirish metodi (maslahat, istiqbolni tasvirlash, maqto'v, namuna qilib ko'rsatish).
9. Pedagogika fanining ilmiy tadqiqot metodlari haqida tushuncha (ilmiy tadqiqot usullari, ularga qo'yilgan talablar, kuzatish, suhbat, anketa, kibernetika, matematik, sosiologik metodlar).
10. Huquqiy tarbiya va uning mohiyati. (tarbiyaviy ish, huquqiy bilim va savodxonlik.)
11. Tarbiyaning o'z-o'zini tarbiyalash metodi (o'z-o'zini boshqarish, tarbiyalash, tankid, o'z-o'zini tanqid).
12. O'qitishning muammoli metodiga xarakteristika (muammoli vaziyatni yaratish usullari).
13. Axloq-odob tarbiyasi (axloqiy tarbiya, tarbiyaning vazifasi va mazmuni, buyuk allomalarni tarbiyaviy qarashlari).
14. Tarbiya usullari (ibrat, namuna, ishontirish, tushuntirish, o'qtirish).
15. Pedagogika fanining asosiy (kategoriya) tushunchalari (fanning maqsadi va vazifasi, ta'lim, tarbiya, ma'lumot, shaxsning kamol topishi).
16. Mutaxassisning pedagogik odobi (taktika, muomala madaniyati, kamtarinlik, intizom va hamjihatlilik).
17. Boshqaruv pedagogikasi asoslari (ta'lim tizimini boshqarish, Vazirlar Mahkamasi vakolatlari, boshqarish tizimi, kadrlarni malakasini oshirish)
18. Mutaxassisning tarbiyachilik mahorati (ruhiyat, mahorat, siyosiy madaniyat).
19. Pedagogika fanlar tizimi va uning boshqa fanlar bilan aloqasi (fanning ob'ekti, fanlar tizimi, maxsus pedagogika, fanlar bilan aloqasi).
20. Yuksak madaniyatli mutaxassis va uning axloqiy sifatlarini tarbiyalash (Oila, maktab va jamoatchilikning tutgan o'rni)
21. Tarbiya qoidalari (tarbiyaning maqsadi, ta'lim va tarbiyaning birligi, tarbiyaning hayot bilan bog'liqligi).
22. Tarbiyada milliy udum va odatlar (odat, marosim, milliy urf-odat, Markaziy Osiyo mutafakkirlari milliy sharqona tarbiya mezonlari haqida).
23. Ta'limni tashkil etish shakllari (sinf-dars tizimining vujudga kelishi, dars, darsga qo'yilgan talablar)
24. Jahon ma'rifiy fikrlarining tarixiy-pedagogik tahlili (Qadimgi Yunoniston, Rim, G'arbiy YEvropa, Ya. A. Komenskiy, I. G. Pestalossi, K.D. Ushinskiy).
25. Mehnat tarbiyasi (mehnat tarbiyasining mohiyati, oilada mehnat tarbiyasi).

26. Mutaxassisning o'z ustida mustaqil ishlashining ahamiyati (Kitob, oynoma, kundalik gazeta va axborotlar ustida ishlashi).
27. O'zbekiston hududida eng qadimgi davrdan XIV asrgacha ma'rifiy fikrlar taraqqiyoti (xalq og'zaki ijodi, qadimgi yozma yodgorliklar, zardushtiylik, islom dini, hadis ilmi, Sharq uyg'onish davri va ma'rifiy qarashlari: Muhammad Muso al-Xorazmiy, Abu Rayhon Beruniy, Abu Nasr Forobiy, Abu Ali ibn Sino, Yusuf xos Hojib).
28. XIV-XVI asrlarda maktab va ma'rifiy fikrlar taraqqiyoti (Amir Temur, Muhammad Tarag'ay Ulug'bek, Zahiriddin Muhammad Bobur, Abdurahmon Jomiy, Alisher Navoiy).
29. Ilmiy pedagogik tadqiqot metodlari (metod, pedagogik kuzatish, so'rash, so'rovnoma, tadqiqot metodlari).
30. Kadrlar tayyorlash Milliy dasturi va uni ruyobga chiqarish bosqichlari (Kadrlar tayyorlash milliy dasturining maqsad va vazifalari, milliy model, shaxs, davlat va jamiyat).
31. O'qitishning amaliy metodi (nazariy bilimlarni amalda qo'llash, mashqlar va mantiqiy topshiriqlar).
32. Didaktika, uning mohiyati va tamoyillari (didaktika, ta'lim nazariyasi, ta'lim jarayoni, ta'lim-tarbiya, ilmiy, faollik)
33. XVII-XX asr boshlarida maktab va ma'rifiy fikrlar taraqqiyoti (Buxoro, Xiva, Qo'qon xonliklaridagi ma'rifiy fikrlar va muassasalar, Turkistonda rus-tuzem maktablari va jadidchilik harakati: Maxmudxo'ja Behbudiy, Munavvar Qori Abdurashidxon o'g'li, Saidaxmad Siddiqiy, Abduqodir Shakuriy, Abdulla Avloniy, Abdurauf Fitrat).
34. Rivojlangan xorijiy mamlakatlarda ta'lim-tarbiya (AQSh, Yaponiya, Janubiy Koreya, Fransiya, Germaniya)
35. Shaxsda axloqiy sifatlarni shakllantirishda umuminsoniy va milliy qadriyatlardan foydalanish (ma'ruza, suxbat va ilmiy anjumanlar o'tkazish milliy qadriyatlar va merosimizni o'rganishning vositasi ekanligi).
36. Uzluksiz ta'lim turlari va unda mutaxassislar tayyorlash masalalari (umumiy o'rta, o'rta maxsus, kasb-xunar ta'limi).
37. Ta'limning og'zaki metodlari (tushuntirish, hikoya, suhbat, savol-javob).
38. Pedagogika fanining ilmiy-tadqiqot metodlari (ilmiy tadqiqot usullari, kuzatish, suhbat usuli, eksperiment, test-so'rovnomalari usuli).
39. Pedagogik faoliyat va u bilan shug'ullanish (o'qituvchi shaxsi, pedagogik faoliyat, shug'ullanish huquqi, o'qituvchiga qo'yilgan talablar).
40. Shaxs shakllanishi va rivojlanishiga ta'sir etuvchi omillar (irsiyat, ta'lim-tarbiya, muhit, shaxsning mustaqil faoliyati).
41. Pedagogikaning ilmiy tadqiqot metodlari (kuzatish, anketa, eksperiment, so'rovnoma)
42. Kadrlar tayyorlash milliy dasturi maqsadi va mazmuni (ta'lim islohatlari, dastur mazmuni, maqsadi, vazifalari, milliy model)
43. Ta'lim nazariya va ta'lim jarayoni (ta'lim, o'qitish, ta'lim jarayoni, uning ikki yoqlama xususiyati, ta'lim mazmuni)
44. Pedagogikaning ob'ekti, predmeti va tuzilishi. Pedagogikaning asosiy kategoriyalari va tushunchalari.
45. O'zbekistonda fan va maorifning rivojlanishida «Ta'lim to'g'risida» gi Qonun va Kadrlar tayyorlash milliy dasturining ahamiyati (ta'lim sohasidagi islohatlar, milliy dastur maqsadi, Ta'lim to'g'risidagi Qonuni vazifalari, moddolari, milliy model, uzluksiz ta'lim)
47. Ta'lim mazmuni haqida tushuncha (ta'lim, o'qitish, ta'lim standarti, o'quv rejasi, dastur, darslik)
48. Yoshlarni oilada va maktabda tarbiyalash (tarbiya, tarbiyaviy ish, axloqiy tarbiya jarayoni, tarbiyada oila va maktab, jamoatchilik hamkorligi)
49. Muammoli ta'limning maqsad va mohiyati (ta'lim jarayoni, muammoli vaziyat yaratish, muammoli ma'ruza, savol-javob).
50. Tarbiya usul (metod) lari (tushuntirish, suhbat, hikoya, namuna).
51. Pedagogikaning metodlari.
52. Pedagogikaning tarmoqlari.

53. Ta'lim jarayonining mohiyati (ta'lim, o'qitish, ta'lim jarayonining ikki tomonlama xususiyati, o'quvchi va o'qituvchi faoliyati)
54. Pedagogikaning boshqa fanlar bilan o'zaro aloqadorligi.
55. Kadrlar tayyorlash Milliy dasturi va uni ruyobga chiqarish bosqichlari (Milliy dastur maqsad va vazifalari, milliy model, shaxs, davlat va jamiyat).
56. Ta'limning og'zaki usullari (tushuntirish, hikoya, suhbat, savol-javob, o'quv ma'ruzasi).
57. Didaktika, uning mohiyati va tamoyillari (didaktika, ta'lim nazariyasi, ta'lim jarayoni, ta'lim-tarbiya, ilmiy, faollik)
58. Ta'limda texnik vositalardan foydalanish (ta'lim berish, texnik vositalar, kompyuter, o'qituvchi, o'quvchi, masofaviy ta'lim)
59. Mehnat tarbiyasi (mehnat tarbiyasining mohiyati, oilada mehnat tarbiyasi)
60. Muammoli ta'limning maqsad va mohiyati (muammoli ta'lim, maqsadi, muammoli vaziyat yaratish)
61. Oliy o'quv yurtida o'qitishning tashkiliy shakllari (ta'lim mazmuni, o'qitish shakllari, ma'ruza, seminar, amaliy mashg'ulot, ekskursiya, kurs ishi, laboratoriya mashg'uloti)
62. Ta'lim qonuniyatlari va qoidalari (qonuniyat, o'qitish qoidalari, ta'limning ilmiy, tizimli va izchil bulishi, tarbiyalovchilik xarakteri, ongliklik, faollik va ko'rsatmalilik).
63. Pedagogik texnologiya va pedagogik mahorat asoslari (pedagogik texnologiya, o'qituvchi va texnik vositalar, o'qituvchi mahorati, pedagogik mahoratni egallash yo'llari).
64. Tarbiya qonuniyatlari (shaxsni hurmat qilish, tarbiyaning bir maksadga karatilganligi, izchillik, o'quvchining yoshi va uziga xos xususiyatlari).
65. Oliy ta'lim - yukori malakali mutaxassis tayyorlovchi muassasa (oliy ta'lim, mazmuni, maksadi, bakalavriat va magistratura, ikkinchi oliy ma'lumot olish)
66. Pedagogikaning asosiy (kategoriya) tushunchalari (ta'lim, tarbiya, ma'lumot, shaxsning shakllanishi, usul, muxit, o'qituvchi)
67. O'qitishning og'zaki usullari (hikoya, o'quv ma'ruzasi, suhbat)
68. Ta'lim-tarbiyaning tashkiliy shakllari (o'qitish, sinf-dars tizimi, dars, unga quyilgan talablar, dars turlari)
69. Shaxs shakllanishi va rivojlanishiga ta'sir etuvchi omillar (irsiyat, ta'lim-tarbiya, muxit, shaxsning mustaqil faoliyati).
70. Tarbiyaning ragbatlantirish metodi (maslaxat, istikbolni tasvirlash, maqtov, namuna kilib kursatish).
71. Pedagogik mahorat asoslari. (pedagogik faoliyat va mahorat, pedagogik mahoratni egallash yo'llari, o'qish, o'rganish, izlanish, pedagog munosabati)
72. Tarbiyaning mohiyati va vazifalari (tarbiya jarayoni, inson tarbiyasi, tarbiyaning maqsadi, o'z-o'zini tarbiyalash, qayta tarbiyalash)
73. Ta'lim jarayoni mohiyati va uning ikki tomonlama xususiyati (o'quv jarayoni, dars, o'qituvchi va o'quvchi faoliyati, boshqarish).
74. Yoshlarni oilada va maktabda tarbiyalash (milliy tarbiya mezonlari, oila va maktab hamkorligi)
75. Axloq-odob tarbiyasi (axloqiy tarbiya, tarbiyaning vazifasi va mazmuni, buyuk allomalarni tarbiyaviy karashlari).
76. Tarbiyaning umumiy usullari (tarbiya, usul, tushuntirish, namuna, nasihat, rag'batlantirish, jazolash).
77. Kadrlar tayyorlash Milliy dasturi va uni ruyobga chikarish boskichlari (Kadrlar tayyorlash milliy dasturining maksad va vazifalari, milliy model, shaxs, davlat va jamiyat).
78. Mehnat tarbiyasi (mehnat tarbiyasining mohiyati, oilada mehnat tarbiyasi).
79. Ta'limni tashkil etish shakllari (sinf-dars tizimining vujudga kelishi, dars, darsga kuyilgan talablar)
80. O'zbekiston Respublikasi Ta'lim tug'risidagi Qonuni (maqsadi, vazifalari, ta'lim moddalari)
81. Oliy maktabda o'qitishning tashkiliy shakllari (oliy ta'lim, o'quv jarayoni shakllari, ma'ruza, amaliy, seminar, laboratoriya mashg'uloti)

82. Ta'limning ko'rgazmali usullari (ta'lim usullari, ko'rgazmalilik, tabiiy va tasviriy ko'rgazmali qurollar, illyustratsiya materiallari)
83. Pedagogik faoliyat va pedagogik qobiliyat (o'qituvchi shaxsi, pedagogik faoliyat, pedagogik mahorat, pedagogik qobiliyat, turlari)
84. Pedagogik faoliyatda o'qituvchi shaxsiga qo'yilgan talablar (pedagog shaxsi, pedagogik faoliyat bilan shug'ullanish, o'qituvchiga qo'yilgan talablar, kasbiy bilimdonlik, pedagogik texnika).
85. Ilmiy dunyoqarash va uni shakllantirish (dunyoqarash, ilmiy dunyoqarash, qarashlar, e'tiqod).
86. Milliy pedagogikaning rivojlanish tarixi (milliy pedagogika, pedagogik qarashlar, «Avesto», «Alpomish» dostonlari, hadislarida ta'lim-tarbiyaviy qarashlar).
87. Tarbiya jarayoni va tarbiyaviy ish (tarbiya, maqsad va vazifalari, tarbiya jarayoni, tarbiya usullari)
88. Shaxsning shakllanishi va kamol topishida irsiyat va muhitning roli (shaxsning shakllanishi, ta'sir etuvchi omillar, irsiyat, muhit, aloqadorligi).
89. Ta'lim qonuniyatlari va qoidalari (qonuniyat, o'qitish qoidalari, ilmiylik, ko'rsatmalilik, izchillik, faollik va ongliklik qoidalari).
90. Tarbiyada rahbatlantirish va jazolash usullari (tarbiya usuli, rag'batlantirish, maqtash, ma'suliyat, jazolash, tanbeh berish, xayfsan).
91. Muloqot to'g'risida umumiy tushuncha.
92. Muloqotning ko'p rejali xarakteri.
93. Muloqot axborot almashish tariqasida.
94. Muloqot shaxslararo ta'sir sifatida.
95. Muloqot kishilarning o'zaro bir-birini tushunishi tariqasida.
96. Turli tipdagi muloqot va inson tafakkuri.
97. Muloqotdagi qaytarma aloqa.
98. Pedagogik muloqot.
99. Insonlarning bir-birini tushunish mexanizmlari: refleksiya, stereotipizasiya, identifikasiya, empatiya.
100. Nutq to'g'risidagi tushuncha. Nutq turlari va uning vazifalari. Nutqning vujudga kelishi va uni idrok qilish. Nutqning o'sishi. Inson hayotida nutqning ahamiyati. Insonga verbal va noverbal, paralingvistik ta'sir ko'rsatish.

Oraliq va Yakuniy nazoratlar bo'yicha TEST SAVOLLARI

M A J M U A S I

1. Pedagogika fanining asosiy vazifasi nimalardan iborat?

- A) ta'limga oid insoniyatning boy merosidan, urf-odatlarimiz, qadriyatlarimiz foydalanib, nazariy bilimlarni mukammallashtirish;
- V)* tarbiyaga oid insoniyatning boy ma'naviy xazinasidan munosib o'rin olgan tarixiy milliy ma'daniy merosimiz, urf-odatlarimiz, qadriyatlarimizga benixoya katta hurmat – e'tibor va ehtirom bilan karash va ulardan o'sib kelayotgan yosh avlodni tarbiyalashda samarali foydalanish.
- S) ta'lim-tarbiya jarayonini amalga oshirishda rivojlanish, shaxsning aqliy va jismoniy takomillashish faoliyatlarining uyushtirishni pedagogik vositalarini aniqlash;
- D) mutaxassis sifatida pedagogik qonuniyatlarni, printsiplarni, didaktik asoslarni bilish, an'anaviy va noan'anaviy sharoitda o'zgaruvchan ta'lim muhitida ularni qullash, muammolarni hal etishda optimal yo'llarni oldindan ko'ra bilish, hal etish usullarini egallash, o'quv ustaxonalarida mashg'ulotlarni tashkil etish va o'tkazish metodlarini ishlab chikish.

2. «Pedagogika» so'zi qanday ma'noni anglatadi?

- A) «o'rgatish» ma'nosini anglatadi;
- V) «o'qitish» ma'nosini anglatadi;
- S) «ta'lim – tarbiya berish» ma'nosini anglatadi;

D)* «bola yetaklash» ma'nosini anglatadi.

3. Pedagogika qanday fan?

A)* tarbiya haqidagi fan;

V) ta'lim haqidagi fan;

S) tarakkiyot haqidagi fan;

D) metodika haqidagi fan.

4. Tarbiya nima?

A) o'quvchilarni bilim, ko'nikma va malakalar bilan qurollantirish;

V) inson kamolotiga ta'sir etuvchi omillarni taxlil qilish;

S)* yosh avlodni jamiyatimizda kabul kilingan odob axloq koidalari mos keladigan e'tikodini, axloqiy malaka va kunikmalarini, ehtiyoj va intilishlarini tarkib toptirishdan iborat;

D) turli tarixiy davrlarda pedagogik goyalarining va tarbiyaning tarakkiyotini belgilash.

5. Pedagogikaning asosiy tushunchalari (kategoriyalari) nimalardan iborat?

A) shaxs, inson, insonning shakllanishi, tarbiya;

V)* tarbiya, ta'lim, metod, inson kamoloti, ma'lumot, irsiyat, muhit;

S) o'qitish, urganish, ta'lim berish, ma'lumot berish;

D) o'qitish, kitob, inson kamoloti, insonning shakllanishi;

6. Didaktikaning predmeti nima?

A)* o'quv jarayoni

V) mehnat jarayoni

S) siyosiy jarayon

D) iqtisodiy jarayon

7. Oliy ta'limning magistratura bosqichida ta'lim muddati necha yil davom etadi?

A) 3 yil;

V) *2 yil;

S) 4 yil;

D) 1 yil.

8. Tarbiya jarayoni asosan necha yil bilan amalga oshirilishi mumkin?

A)* 2 yil bilan;

V) 3 yil bilan;

S) 4 yil bilan;

D) 6 yil bilan;

9. Rahbarning faoliyatida kanday asosiy munosabat turlari mavjud?

A) mehnatga, o'ziga, dunyo hodisalariga munosabatlar;

V) o'z ishiga, boshqa kishilarga, o'ziga munosabatlar;

S)* mehnatga, o'z ishiga, o'ziga, boshqa kishilarga, dunyo hodisalariga munosabatlar;

D) dunyo hodisalariga, o'ziga kishiga, jamoaga, guruhlariga munosabatlar.

10. Ta'lim-tarbiya nima?

A)* birinchidan jarayon, ikkinchidan u uzluksiz;

V) birinchidan ta'lim, ikkinchidan tarbiya;

S) birinchidan ob'ekt, ikkinchidan sub'ekt;

D) birinchidan bilim, ikkinchidan tarbiya.

11. O'zbekiston Respublikasi Kadrlar tayyorlash milliy dasturi qachon qabul qilingan?

A) 1995 yil 10 fevral;

V) 1991 yil 31 avgust;

S) 1998 yil 8 dekabr;

D)* 1997 yil 29 avgust;

12. O'zbekiston Respublikasi «Kadrlar tayyorlash milliy dasturi» necha bosqichda amalga oshiriladi?

A) 7 bosqichda;

V) 5 bosqichda;

S) 4 bosqichda;

D)* 3 bosqichda.

13. O'zbekiston Respublikasi «Ta'lim to'g'risida» gi qonuni qachon qabul qilingan?

A) 1989 yil 1 sentyabr;

V) 1990 yil 31 avgust;

S)* 1997 yil 29 avgust;

D) 1995 yil 29 avgust.

14. O'zbekiston Respublika «Ta'lim to'g'risida» gi qonuni nechta moddadan iborat?

A) 30 moddadan iborat;

V)* 34 moddadan iborat;

S) 38 moddadan iborat;

D) 44 moddadan iborat.

15. Uzlüksiz ta'lim tizimida ta'lim turlari keltirilgan qatorni ko'rsating?

A)* maktabgacha ta'lim; umumiy o'rta ta'lim; o'rta maxsus, kasb-xunar ta'limi; oliy ta'lim; oliy o'quv yurtidan keyingi ta'lim; kadrlar malakasini oshirish va ularni kayta tayyorlash; maktabdan tashqari ta'lim;

V) maktabgacha ta'lim; maktab ta'limi; kasb-hunar ta'limi; oliy ta'lim; bakalavr ta'limi; magistratura ta'limi; maktabdan tashkari ta'lim;

S) maktabgacha ta'lim; o'rta maxsus ta'lim; aspirantura ta'limi; doktorantura ta'limi; kasb-xunar ta'limi; kadrlar malakasini oshirish va ularni kayta tayyorlash; maktabdan tashkari ta'lim;

D) maktab, kasb-hunar, oliy, aspirantura, doktorantura, bakalavr, magistratura.

16. Mutaxassislar tayyorlash ta'limining mazmuni nima?

A) ta'lim standart, darslik;

V) darslik, o'quv reja;

S) ta'lim standart, o'quv rejasi, dayjest;

D)* ta'lim standart, o'quv rejasi va o'quv dasturi, darslik.

17. Didaktika nima?

A) pedagogikaning faoliyat tarmogi;

*V) pedagogikaning ta'lim va o'qitish nazariyasini ishlab chiqadigan tarmog'idir;

S) pedagogikaning miqdor va sifat tarmogidir;

D) pedagogikaning bilim faoliyati tarmogidir.

18. Didaktikada nechta asosiy tamoyil mavjud?

A) 8 ta;

V) 9 ta;

S)* 10 ta;

D) 12 ta.

19. Yuksak madaniyatli mutaxassisning kamoloti qaysi sifatleri bilan belgilanadi?

A)* odob, xulq, axloq, madaniyat, ma'naviyat sifatleri bilan;

V) o'zini tuta bilish, mushoxada, dialogi bilan;

S) o'zini boshkara olishi, xulqi, chiroyi va kiyinishi bilan;

D) xusnixati, ilmi, tafakkuri, izzat-nafsi bilan.

20. Shaxs shakllanishi va rivojlanishiga qaysi omillar ko'proq ta'sir etadi?

A) irsiyat, oila;

V) irsiyat, ijtimoiy muxit, ta'lim;

S) ijtimoiy muxit, oila, tarbiya;

D)* irsiyat, ijtimoiy muhit, ta'lim-tarbiya, shaxs mustakilligi va faolligi.

21. «Pedagogik faoliyat» nima?

A)* pedagogik faoliyat – yosh avlodni hayotga, mehnatga tayyorlash uchun xalq, davlat oldida javob beradigan, bolalarga ta'lim-tarbiya berish ishi bilan shug'ullanadigan va bu ishga maxsus tayyorlangan odamlarning mehnat faoliyatidir;

V) pedagogik faoliyat – insonni o'zini qurshab turgan olamga faol munosabat shakli;

S) pedagogik faoliyat – xulq-atvorga oid xatti-harakatlar o'rtasidagi qonuniy aloqalarning motivlangan majmui;

D) pedagogik faoliyat – muayyan vazifalarni bajarishga, u yoki bu ijtimoiy qimmatga molik maqsadlarga erishishga yo'naltirilgan tadrijiy amalga oshiriladigan harakatlar;

22. Mutaxassis mahorati nima?

- A) to'g'ri talant;
- V)* izlanish, ijodiy mehnat maxsuli;
- S) nasldan-naslga utuvchi xususiyat;
- D) texnik imkoniyat.

23. Tarbiya metodi (usuli) nima?

- A) kishilarga mexr-muxabbat kuyish, izzat-xurmat bilan muomala kilish, insoniy xukuklarini ximoya kilish, xalol va rostguy bulish mezonlari;
- V) milliy ommaviy tarbini, ukuv tarbiyani sinflanishi;
- S) tarbiyachini tarbiyalanuvchilarga bilim berish usuli;
- D)* tarbiyachini tarbiyalanuvchilarga ta'sir kursatish usullari, ijobiy xulk-atvor kunikmalari va malakalarini singdirish maksadida ularning xayoti va faoliyatini tarbiyaviy jixatdan tugri tashkil etish yulidir.

24. Qanday tarbiya qoidalari mavjud?

- A)* tarbiyaning bir maqsadga qaratilganligi, tarbiyaning hayot bilan bog'liqligi qoidalari;
- V) tarbiyani tashkil etish, tarbiyani hayot bilan bog'liqligi qoidalari;
- S) shaxsni jamoada tarbiyalash, tarbiyaning maqsadi qoidalari;
- D) tarbiyada o'quvchilarni yoshi va o'ziga xos xususiyatlarini hisobga olish qoidalari.

25. Qanday tarbiya usul (metod)lari mavjud?

- A) ijtimoiy ongni shakllantirish metodi; tushuntirish metodi; o'rnak metodi.
- V)* ijtimoiy ongni shakllantirish metodi; ijtimoiy axloqni shakllantirish metodi; rag'batlantirish metodi; o'z-o'zini tarbiyalash metodi;
- S) o'z-o'zini tarbiyalash metodi; ijtimoiy ongni shakllantirish;
- D) ijtimoiy axloqni shakllantirish metodi; o'z-o'zini tarbiyalash metodi; tushuntirish metodi; suhbat metodi; hikoya metodi; jazolash metodi.

26. Mutaxassisning o'z-o'zini tarbiyalashning axloqiy asoslari nima?

- A) shaxsiy majburiyatlar, boshqalarga baho berish;
- V) o'z-o'zini tarbiyalash, doimiy xisobot berish, madaniy xatti-xarakatlar, muomala, tadbirkorlik;
- S) axloqiy, akliy, jismoniy, shaxsiy majburiyatlar;
- D)* shaxsiy majburiyatlar, o'z ishi xaqida xisobot, o'z harakatlarini taxlil qilish, o'zini-o'zi nazorat qilish, o'ziga-o'zi baho berish.

27. Ta'lim jarayonining ikki yoqlama xarakteri?

- A) talaba va ota-ona muloqati;
- V)* o'quvchi (talaba) va o'qituvchi faoliyati;
- S) mutaxassis hamda muassasa faoliyati
- D) tarbiya va ta'lim birligi;

28. Ta'lim deganda nimani tushunasiz?

- A) ta'lim – yoshlarga ijtimoiy-siyosiy bilim beruvchi g'oyalar tizimi.
- V) ta'lim deb - o'quvchi-talabalarni turli xil fan sohasida yetuk malakali mutaxassis qilib shakllantiradigan bilimlar yig'indisiga aytiladi.
- S) ta'lim – ongli faoliyat ko'rsatish va ilm-axloq olishdir.
- D)* ta'lim deb – maxsus tayyorlangan kishilar rahbarligida o'tkaziladigan, o'quvchi (talaba)larni bilim, ko'nikma va malakalari bilan qurollantiradigan, ularning bilish qobiliyatlarini o'stiradigan va dunyoqarashini shakllantiradigan jarayondir.

29. Kadrlar tayyorlash milliy dasturining maqsadi ?

- A) oliy o'quv yurtlarini qayta isloh qilish.
- V) oliy ta'lim va xalq ta'limi sohasida o'qitish tizimini yaxshilash va yangilash tizimini yartish.
- S)* ta'lim sohasini tubdan isloh qilish, uni o'tmishdan qolgan mafkuraviy qarashlar va sarqitlardan tula xalos etish, rivojlangan demokratik davlatlar darajasida, yuksak ma'naviy va axloqiy talablarga javob beruvchi yuqori malakali kadrlar tayyorlash Milliy tizimini yaratish.

D) ta'lim-tarbiya sohasida islohatlar o'tkazish, yoshlarni tarbiyalashda milliy meros va milliy qadriyatlarga tayanib, o'qitishni yangi pedagogik texnologiyalar asosida tashkil qilishga erishishdir.

30. Milliy qadriyatlar deganda nimani tushunasiz?

A)* milliy qadriyatlar- muayyan bir millatning, elatning qiziqishlari va manfaatlarini ifodalovchi munosabatlar yig'indisini, mazmunini tashkil etadi.

V) milliy qadriyatlar- millatlarning urf-odat, an'analarini mujassamlashtiruvchi g'oyalar tizimi.

S) barcha millatga xos bulgan an'analar

D) milliy qadriyatlar- bir millat urf-odatlarining boshqa millatlar an'analaridan ustun turishi;

31. Pedagogik faoliyat bilan shug'ullanish huquqi «Ta'lim to'g'risida»gi qonunning nechanchi moddasi bilan kafolatlanadi?

A) 12 moddasi;

V) 22 moddasi;

S) 3 moddasi;

D)* 5 moddasi;

32. O'qituvchining pertseptiv qobiliyati nima?

A) o'quvchilarni o'ziga ishonтира olish muloqatiga tez kirishish;

V) harakatchanlik, tashabbuskorlik, o'quvchilarni o'z izidan ergashtira olish;

S) o'qituvchini o'z-o'zini, kayfiyatini, his-tuyg'usini, asab va ruhiy holatini boshqara olish;

D)* kasbiy hushyorlik, boshqa shaxslarning his-tuyg'u va kayfiyatlariga sherik bo'lish;

33. Qanday shaxslar pedagogik faoliyat bilan shug'ullanish huquqiga ega?

A) tegishli ma'lumoti va kasb tayyorgarligiga ega shaxslar;

V) kasb tayyorgarligi va axloqiy fazilatlariga ega bo'lgan shaxslar;

S)* tegishli ma'lumoti, kasb tayyorgarligi bor va yuksak axloqiy fazilatlariga ega bo'lgan shaxslar;

D) bilimli, pedagogik mahoratga ega va kasb tayyorgarligi bor shaxslar;

34. O'qituvchi uchun eng muhim xususiyat nima?

A)*o'zini tutish va kayfiyatni boshqarish;

V) xayol va fantaziya;

S) qobiliyat va aql;

D) xotira va temperament;

35. Bolalar tarbiyasida asosiy hal qiluvchi bo'g'in nima hisoblanadi?

A) ota va ona;

V) bog'cha, ota-onalar hamkorligi;

S) maktab va bog'cha hamkorligi;

D)* maktab, oila va jamoatchilik hamkorligi.

36. «Pedagogik mahorat» nima?

A) pedagogik mahorat – bu o'qituvchining shaxsiy sifatleri, faoliyati, insonparvarligi, sofdilligi va javobgarligi;

V)* pedagogik mahorat – bu o'qituvchining fanlarni o'rganishda erishgan tajribalarini o'z faoliyatida ijodiy qo'llagan holda o'quv-tarbiya ishining hamma qirralarida eng yuqori darajada erishgan yutuqlaridir;

S) pedagogik mahorat – bu pedagogning o'quvchilar bilan tarbiya maqsadida aloqa o'rnatishidir;

D) pedagogik mahorat – bu o'qituvchining his-hayajonini ifodalaydigan harakatlari, nutqi, ovozi va vazifalari;

37. Pedagogning axloqiy fazilatlariga nimalar kiradi?

A) yaxshilik qilish, o'rnak ko'rsatish, mohirlik, mehribonlik;

V)* insonparvarlik, vatanparvarlik, milliy g'urur, adolat, yaxshilik qilish, burch, qadr-qimmat, mas'uliyat, vijdon, xalollik, rostguylik, poklik, talabchanlik;

S) bilimdonlik, insonparvarlik, kamtarlik, kasb mahorati, dilkashlik, burch;

D) talabchanlik, talabalarga g'amxurlik, muomala odobi, yuksak salohiyat, ilmiy tafakkur, insofdiyonat;

38. Pedagogika fanlar tizimiga qanday tarmoqlari kiradi?

A) Pedagogika, Psixologiya, falsafa, lagapediya, maxsus pedagogika

V) xususiy metodika, pedagogika tarixi, tarix, axloqshunoslik, mantiq;

S) yoshlar pedagogikasi, Pedagogika.Psixologiya, psixologiya, metodika;
D)* Pedagogika.Psichologiya, maktabgacha tarbiya, madaniy-oqartuv pedagogikasi, harbiy pedagogika, xususiy metodika, pedagogika tarixi, maxsus pedagogika.

39. Maxsus pedagogika tizimiga nimalar kiradi?

A) lagapediya, psichologiya, hunar-texnika ta'limi pedagogikasi;
V) oligofrenopedagogika, xususiy metodika, mantiq, surdopedagogika, psichologiya;
S)* oligofrenopedagogika, lagapediya, tiflo pedagogika, surdopedagogika;
D) surdo pedagogika, psixika, logika, lagapediya.

40. Birinchi tarbiya maktablari qaysi mamlakatlarda ochilgan?

A)* Xoldey, Vavilon, Misr, Isroil;
V) Misr, Jazoir, Malayziya, Xitoy;
S) Isroil, AQSH, Ispaniya, Eron;
D) Vavilon, Xindiston, Xitoy, Iroq.

41. Pedagogik muloqatning vazifasi nimalardan iborat?

A)* shaxsni o'rganish, axborotlar almashinish, faoliyatni tashkil etish, rollarni almashish, birov uchun qayg'urish, o'ziga ishonch hosil qilish;
V) o'zini o'zi tarbiyalash, o'ziga ishonch, motiv hosil qilish, o'zi tug'risida qayg'urish;
S) shaxsni o'rganish, fikrlar almashish, qullab -quvvatlash;
D) o'ziga ishonch, faoliyatiga tanqidiy munosabatda bo'lish;

42. Maktab tarixida ta'limning mukammal jamoa shakli bo'lgan sinf-dars tizimi qachon va kim tomonidan yaratilgan?

A) 1985 yilda K. Ushinskiy tomonidan;
V) XI asr oxirida Xorazmiy tomonidan;
S) XV asrda Petstolitstsi tomonidan;
D)* XVII asr boshlarida Ya. A. Komenskiy tomonidan;

43. Qadimgi Xitoyda pedagogik fikrlar, ta'limotlar qachon paydo bo'la boshlagan?

A) er. avvalgi 5 ming yillikda;
V)*er. avvalgi 2 ming yillik o'rtalarida;
S) er. avvalgi 3 ming yillik boshlarida;
D) er. avvalgi 4 ming yillikda.

44. «Pedagogik faoliyat bilan shug'ullanish huquqi» haqida qaysi qonun hujjatida bayon etilgan?

A) Kadrlar tayyorlash milliy dasturida;
V) O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasida;
S) Mehnat kodeksida;
D)* Ta'lim to'g'risidagi qonunda.

45. Pedagogik faoliyatda nechta yetakchi qobiliyat mavjud?

A)* 6 ta;
V) 7 ta;
S) 8 ta;
D) 9 ta;

46. Kadrlar tayyorlash milliy modelining tarkibiy komponentlariga nimalar kiradi?

A) shaxs, o'rta ta'lim, oliy ta'lim, fan va madaniyat;
V) davlat, shaxs, umumiy o'rta ta'lim, maktab, maorif, ishlab chiqarish;
S)* shaxs, davlat va jamiyat, fan, uzluksiz ta'lim va ishlab chiqarish;
D) maktab, ta'lim-tarbiya, davlat va jamiyat.

47. O'quv jarayoni formulasi keltirilgan qatorni ko'rsating?

A) $inson = bola + o'quvchi + o'qituvchi$;
V) $O'J = D + O' + B$;
S) $O'J = M + D + O'$.
D)* $DJ = M + O'F + B$;

48. Ta'lim qonuniyatlari deganda nimani tushunasiz?

A)* ta'lim qonuniyatlari bu –o'qitish jarayoniga quyiladigan talablar yig'indisidir;

- V) o'quv mazmunini belgilovchi davlat hujjatidir;
- S) ta'lim qonuniyatlari – o'quv jarayonida keng qullanadigan tarbiyaviy ta'sir ko'rsatish yo'lidir;
- D) o'qituvchi va o'quvchilarning mehnat ko'nikmasidir.

49. Ta'limning asosiy vazifasi nimalardan iborat?

- A) o'quvchilarni o'ziga ishonтира olish muloqatiga tez kirishish;
- V) bilim, ko'nikma va malakalar bilan qurollantirish;
- S) o'quv jarayonini tashkil etish va bolalarni bilim-savodini chiqarish;
- D)* ta'limiy, tarbiyaviy, rivojlantirish;

50. O'qituvchi o'z ustida ishlashi, o'z-o'zini tarbiyalashda qanday uslublardan foydalanishi zarur?

- A) o'z-o'zini tarbiyalash, o'ziga-o'zi baho berish, o'z-o'zini qadrlash va tanqidiy munosabda bo'lish;
- V) o'ziga ishonch, qat'iylilik,;
- S)* o'z-o'zini bilish, o'zini kuzatish, o'z-o'zini sinash, o'z harakatlarini tahlil etishi, o'rtoqlarining fikrini tushuna olishi, o'ziga baho berish, o'z-o'zini tanqid qilish va taqdirlash, o'ziga xarakteristika berish;
- D) o'zini kuzatish, sinash, izlanish, o'z-o'ziga samimiylilik.

51. Ta'lim tizimida eng ko'p qullaniladigan qanday o'qitish (ta'lim) usullari mavjud?

- A)* o'qitishning og'zaki, ko'rgazmali, amaliy, muammoli izlanish va reproduktiv, induktiv va deduktiv, rag'batlantirish va tanbeh berish, nazorat va o'z-o'zini nazorat qilish usullari;
- V) izchillik va tizimlilik, og'zaki va amaliy, puxtalik, muammoli vaziyatlar yaratish, ijodiy ishlash usullari;
- S) kitob bilan ishlash, reproduktiv, suhbat, ko'rgazmali, uzviylik, jazolash usullari;
- D) tanbeh berish, og'zaki, rag'batlantirish, o'z ustida ishlash usullari.

52. Yaxlit pedagogik jarayon bu - . . . .?

- A) ob'ekt va sub'ekt faoliyati;
- V) ta'lim – tarbiya, ma'lumot birligi;
- S)* ta'lim-tarbiya jarayoni;
- D) birinchidan bilim, ikkinchidan tarbiya.

53. Ta'lim tizimida (maktablarda) eng ko'p qo'llaniladigan dars turlari keltirilgan qatorni ko'rsating?

- A) aralash dars, yangi bilim berish darsi, mustahkamlovchi dars;
- V) yangi materialni bayon qilish, aralash dars, takrorlash darsi;
- S) yangi bilimlar ustida ishlash, takrorlash va mustahkamlovchi dars;
- D)* yangi bilimlarni bayon qilish darsi (ma'ruza), o'tilgan materiallarni mustahkamlash, o'quvchilarning bilim, malaka va ko'nikmalarini tekshirish va baholash darsi, takrorlash va aralash dars.

54. O'qituvchining kasbiy shakllanish jarayoni qaerdan boshlanadi?

- A) maktabda ta'lim olishdan;
- V) ta'lim muassasiga ishlash faoliyatidan;
- S) yoshlikdan;
- D)* oliy o'quv yurtida ta'lim olish jarayonidan;

55. Oliy o'quv yurtlarida ta'lim necha bosqichda amalga oshiriladi?

- A)* 2 bosqichda;
- V) 3 bosqichda;
- S) 6 bosqichda;
- D) 5 bosqichda.

56. Istalgan o'quv jarayoni qanday qism (komponent) lardan iborat bo'ladi?

- A) talaba va o'qituvchi faoliyatidan;
- V)* O'qish motivlari, o'quvchining o'zlashtirish faoliyati, o'quvchining bilish faoliyatini boshqarish;
- S) motivlar, texnik vositalar, ta'lim jarayoni;
- D) dars, o'qituvchi va talaba faoliyati, bilim, ko'nikma.

57. Talabani bilim o'zlashtirish darajalarini ayting?

- A)* 4 ta daraja;
- V) 2 ta daraja;
- S) 3 ta daraja;
- D) 5 ta daraja.

58. O'quv jarayonida boshqarish vazifasini kim bajaradi?

- A) o'qituvchi va o'quvchi;
- V) maktab rahbari va kollektiv;
- S)* o'qituvchi va texnik vositalar;
- D) sinf rahbari.

59. «Motiv» tushunchasi qanday ma'noni anglatadi?

- A) Xoxish, namuna ko'rsatish, ma'nosini anglatadi;
- V)* Ehtiyoj, intilish, mayl, qiziqish kabi ma'nolarni anglatadi;
- S) Istak, xulq-atvor kabi ma'nolarni bildiradi;
- D) bilim-ko'nikma ma'nolarini anglatadi.

60. Ta'lim-tarbiya amaliyotida qanday yondashuvlar qo'llaniladi?

- A) tarbiyaviy, ijodiy, mafkuraviy yondashuv;
- V)* an'anaviy yondashuv, tizimli, texnologik, tadqiqiy, funktsional, kompleks va faoliyatli yondashuvlar;
- S) kompleks, tizimli, g'oyaviy, izlanuvchan, tarbiyaviy yondashuvlar;
- D) tizimli, izchil, noan'anaviy, uslubiy yondashuvlar.

61. Masofaviy ta'limning tarkibiy qismlariga nimalar kiradi?

- A) o'qituvchi, kompyuter tarmog'i;
- V) o'quvchi va talaba, o'qituvchi;
- S) talaba, ta'lim jarayoni, usul;
- D)* o'qituvchi, o'quvchi va kommunikatsiya.

62. Oliy o'quv yurtida o'qitishning qanday tashkiliy shakllari mavjud?

- A) ma'ruza, hikoya, suhbat, reyting tizimi;
- V)* ma'ruza, amaliy mashg'ulot, seminar, laboratoriya, kurs ishi, amaliyot, diplom ishi, ekskursiya;
- S) amaliyot, kurs ishi, dars, anketa, test jarayoni;
- D) praktika, diplom ishi, gurux, so'rovnoma, reyting tizimi.

63. Baholash qaysi nazoratlarni o'z ichiga oladi?

- A) test, reyting, usuliy, ijodiy, ob'ektiv;
- V) joriy nazorat, anketali, so'rovnoma tarzida, reyting;
- S)* joriy, oraliq va yakuniy nazoratlar;
- D) anketali, tizimli va joriy nazorat.

64. Reyting tizimi mohiyatini ayting?

- A) «Reyting» lotincha baholash degani;
- V) «Reyting» inglizcha so'z bulib, nazorat qilish, o'qitish degani;
- S) «Reyting» grekcha so'z bo'lib, tekshirish degan ma'noni bildiradi;
- D)* «Reyting» inglizcha so'z bo'lib, baholash, individual koeffitsent ma'nolarini anglatadi.

65. O'qituvchi, pedagog mahorati nima, u qanday egallanadi?

- A) to'g'ri talant;
- V)* o'qish, izlanish, ijodiy mehnat mahsuli;
- S) nasldan-naslga utuvchi xususiyat;
- D) chuqur bilim.

66. Milliy maktabning muhim belgilaridan biri nima?

- A) har bir millat vakillari o'zi xoxlagan tilda ta'lim-tarbiya olishidadir;
- V) millat kelajagi uchun bepul va ixtiyoriy o'qitish va bilim o'zlashtirish jarayonidan iborat;
- S)* har bir millat (xalq) ning bolasi o'z tilida ta'lim olishi, ona tili asosiy predmet sifatida o'qitilishidir;
- D) o'zbek millatiga xos o'qitish va dars berish shaklining olib borilishidir.

67. Umumiy o'rta ta'lim qanaqa bosqichlarga bo'linadi?

- A) o'rta ta'lim va o'rta maxsus ta'lim;
- V)* boshlang'ich ta'lim va umumiy o'rta ta'lim;
- S) boshlang'ich ta'lim va to'liqsiz ta'lim
- D) tayanch va o'rta ta'lim.

68. Oliy ma'lumotli mutaxassislar tayyorlash qayerda amalga oshiriladi?

- A)* universitetlar, akademiyalar, institutlarda;
- V) institutlar, kollejlarda, ilmiy tekshirish institutlarida;
- S) universitetlarda, litseylarda va texnikumlarda;
- D) oliy maktab, litsey va kollejlarda.

69. Kadrlar malakasini oshirish va ularni qayta tayyorlash tartibi kim tomonidan belgilanadi?

- A) Prezident;
- V) Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirligi;
- S)* O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi;
- D) Oliy Majlis.

70. Ta'lim to'g'risidagi hujjatlarga nimalar kiradi?

- A) guvohnoma, ma'lumotnoma, patent;
- V) imtiyoz, stipendiya, diplom;
- S) ma'lumotnoma, guvohnoma, ilmiy unvon;
- D)* shahodatnoma, diplom, sertifikat, guvohnoma.

71. Didaktikada o'qitishning og'zaki usullariga nimalar kiradi?

- A) suhbat, illyustratsiya, namoyish qilish, ekskursiya;
- V)* o'qituvchining hikoyasi, suhbat va ma'ruza;
- S) ma'ruza, laboratoriya ishlari, yozma ishlar, grafik ishlari;
- D) klaster usul, yozma mashq, ma'ruza.

72. Ko'rgazmali materiallar xarakter e'tibori bilan necha turda bo'ladi?

- A)* 2;
- V) 3;
- S) 5;
- D) 6.

73. Ta'lim muassasalarida yoshlar tarbiyasida qanday jazo choralari qo'llaniladi?

- A) uyaltirish, urish, qoralash;
- V) tanbeh berish, kaltaklash, stipendiya bermaslik;
- S)* tanbeh berish, ogohlantirish, hayfsan berish, uyaltirish;
- D) ogohlantirish, uyaltirish, qurqitish, jismoniy jazo.

74. Tarbiyaning tarkibiy qismlariga nimalar kiradi?

- A) mehnat tarbiyasi, axloq, odob, ilmiy dunyoqarash;
- V) iqtisodiy tarbiya, jismoniy tarbiya, oila tarbiyasi, odob;
- S) aqliy tarbiya, baynalmilallik, yaxshilik qilish, mehnat tarbiyasi, estetik tarbiya;
- D)* aqliy, axloqiy tarbiya, jismoniy tarbiya, mehnat tarbiyasi, iqtisodiy tarbiya, ekologik tarbiya, huquqiy tarbiya.

75. Kadrlar tayyorlash milliy dasturining uchinchi bo'limi nima deb nomlanadi?

- A) Oliy va o'rta maxsus ta'limi;
- V) Muammolar va kadrlar tayyorlash tizimini isloh qilish;
- S)* Kadrlar tayyorlashning milliy modeli;
- D) Ta'lim to'g'risidagi davlat hujjatlari.

76. Ko'nikma nima?

- A)* mashq qilish natijasida beriladigan harakatlar yig'indisi ko'nikma deyiladi;
- V) har bir vazifani puxta bajarishimiz ko'nikma deyiladi;
- S) bilim va malakalarimizning avtomatlashuvi ko'nikmadir;
- D) ilmiy saviyaga erishishdagi qiyinchiliklarimiz ko'nikmadir.

77. Kadrlar tayyorlash milliy dasturini ruyobga chiqarishning ikkinchi bosqichi qaysi yillarni o'z ichiga oladi?

- A) 1997-2000 yillar;
- V)* 2001-2005 yillar;
- S) 1991-1997 yillar;
- D) 2005 va undan keyingi yillar.

78. Pedagogika nazariyasi va amaliyotida seminar mashg'ulotlarining necha turi farqlanadi?

- A) 2 turi;
- V) 5 turi;
- S)* 3 turi;
- D) 4 turi.

79. Pedagogik tizim necha qism (komponent)dan tuzilgan?

- A)* 6 ta;
- V) 3 ta;
- S) 7 ta;
- D) 2 ta.

80. Ma'lumot deb nimaga aytiladi?

- A) ma'lumot bu bilimlarimizning mukammal shaklidir;
- V)* ta'lim-tarbiya natijasida hosil qilingan bilim, ko'nikma va malakalar yig'indisi ma'lumot deyiladi;
- S) ma'ruza va seminar mashg'ulotlarida to'plangan bilimlar ma'lumot deyiladi;
- D) inonning hayotiy va ilmiy xulosalar natijasidir.

81. Kishilarni «Bilim olish huquqi» to'g'risida Ta'lim to'g'risidagi qonunning qaysi moddasida keltirilgan?

- A) 34-moddasida;
- V) 5-moddasida;
- S) 20-moddasida;
- D)* 4-moddasida.

82. Shaxs ma'naviyati, uning dunyoqarashi, barcha tasavvur va e'tiqodiga aloqador bilimlari majmui asosan qaerda shakllanadi?

- A) maktabda;
- V) muhit ta'sirida;
- S)* oilada
- D) o'quv yurtida

83. O'qituvchi o'quvchilar bilan qanday shakllarda o'zaro munosabatda bo'ladi?

- A) avtoritar, liberal shakllarda;
- V) liberal va demokratik shakllarda;
- S) avtoritar va demokratik shakllarda;
- D)* avtoritar, liberal va demokratik shakllarda.

84. O'quvchilarga pedagogik - psixologik ta'sir necha tarzda amalga oshiriladi?

- A) 3 tarzda;
- V)* 2 tarzda;
- S) 4 tarzda;
- D) 1 tarzda.

85. Uzlüksiz ta'lim turlaridan qaysi ta'lim mazmuni va sifatiga davlat ta'lim standartlari (belgilangan) qo'yilgan?

- A)* umumiy o'rta, o'rta maxsus, kasb-hunar va oliy ta'lim;
- V) o'rta va boshlang'ich ta'lim, maktabdan tashqari ta'lim;
- S) maktabgacha ta'lim, umumiy o'rta va oliy ta'lim;
- D) bakalavr va magistratura.

86. Dars deb nimaga aytiladi?

- A) dars deb o'qituvchi rahbarligida tashkil etiladigan suhbatdir;
- V)* dars deb bevosita o'qituvchining rahbarligida muayyan o'quvchilar guruhi bilan olib boriladigan ta'lim mashg'ulotiga aytiladi;
- S) dars bu o'quv ishlarining asosiy bo'limi hisoblanadi;

D) dars deb o'qituvchi va o'quvchilar hamkorligiga aytiladi.

87. Shaxs tushunchasini ta'riflab bering?

A) Shaxs-ijtimoiy va shaxslararo munosabatlarning mahsuli, tirik mavjudot.

V) Shaxs- olamni o'zgartuvchi ongli sub'ekt.

S) Shaxs- individning odam sifatida shakllanishi.

D)* Shaxs- muayyan jamiyatning a'zosi, olamni aktiv o'zgartuvchi va biluvchi, o'ziga xos individual-psixologik xislatlarga ega bo'lgan ongli sub'ekt sifatida shakllangan insondir.

88. Kadrlar tayyorlash tizimining bosh sub'ekti va ob'ekti kim?

A) o'qituvchi;

V) davlat va jamiyat;

S)* shaxs;

D) yoshlar.

89. Talabalarining bilish faoliyatini jonlantirish uchun ularda nimalarni shakllantirish zarur?

A)* bilishga tayyorgarlik, bilish faoliyatining malaka va ko'nikmalari, bilish faoliyatiga ehtiyoj;

V) motiv, intilish, xoxish;

S) mayl, istak, hissiyotni tarbiyalash, o'qishga nisbatan qiziqishni hosil qilish;

D) nazariy qiziqish, istak, ibrat olish, o'rganishga nisbatan barqaror qiziqish.

90. Pedagogik ijodkorlik manbai nima?

A) kasbiy layoqat va bilimdonlik;

V)* pedagogik tajriba;

S) maxsus tayyorgarlik va malaka;

D) mutaxassislik sohasida yuksak bilimga ega bo'lish;

91. O'rta maxsus, kasb-hunar ta'limida o'qish necha yil davom etadi?

A) 2 yil;

V) 4 yil;

S)* 3 yil;

D) 1 yil.

92. Fuqarolarning ikkinchi oliy ma'lumot olish shakli qaysi ta'lim turiga kiradi?

A) maktabdan tashqari ta'lim;

V) oliy o'quv yurtidan keyingi ta'lim;

S) o'rta maxsus ta'lim;

D)* oliy ta'lim.

93. Ta'lim muassasini kim boshqaradi?

A) o'qituvchi;

V) vazirlik;

S)* uning rahbari;

D) uning bo'lim mudiri.

94. Pedagogik vaziyat deganda nimani tushunasiz ?

A)* to'satdan (tasodifan) yuzaga keladigan pedagogik vazifa yoki vaziyat, o'zaro munosabatlarning muammoli holati;

V) o'qituvchining muammoli darslarni tashkil etishdagi eng maqbul usuli;

S) pedagogik texnika va qobiliyat kurinishlarining muvofiqlashuvi;

D) o'quvchi va o'qituvchining muammoli vaziyatlarni hamkorlikda bartaraf etishi.

95. Ta'lim jarayonining tashqi tomonini kim tashkil etadi?

A) o'quvchi;

V) bolalar;

S) sinf jamoasi;

D)* o'qituvchi.

96. Ta'lim jarayonining mazmunini nimalar tashkil etadi?

A) dars va mashg'ulot;

V)* bilim, ko'nikma va malakalar;

S) bilim, savod chiqarish, o'quvchi faoliyati;

D) ma'ruza va amaliy mashg'ulotlar .

97. Kadrlar tayyorlash milliy dasturini ruyobga chiqarishning uchinchi bosqichi qaysi yillarni o'z ichiga oladi?

- A) 1997-2001 yillar;
- V) 1999-2001 yillar;
- S)* 2005 va undan keyingi yillar;
- D) 2001 va undan keyingi yillar.

98. Ta'lim jarayonining ichki tomonini kim tashkil etadi?

- A)* o'quvchi;
- V) shaxs;
- S) murabbiy;
- D) sinf rahbari.

99. Oliy ta'limning magistratura bosqichida ta'lim muddati necha yil davom etadi?

- A) 3 yil;
- V)* 2 yil;
- S) 4 yil;
- D) 1 yil.

100. Jazolash nima ?

- A) jazolash-bu yoshlarni salbiy holatlariga nisbatan qattiq chora ko'rish;
- V) bolalarning yomon illatlarini yo'qotishga urinish;
- S)* jazolash – bu tarbiyalanuvchining xatti-harakati va faoliyatiga salbiy baho berishdir;
- D) o'quvchining jiddiy nuqsonlarini bartaraf etish uchun rejalashtirilgan usullar majmui.

101. “Psixologiya” so'zi qanday ma'noni anglatadi?

- A)*ikki grekcha so'z (“psyuxe”-jon, ruh va “logos”-ta'limot) birikmasidan iborat bo'lib, jon, ruh haqidagi ta'limot degan ma'noni anglatadi;
- V) yunoncha so'z (“psyuxe”-ta'limot) dan iborat bo'lib, ta'limot degan ma'noni anglatadi;
- S) yunoncha so'z (“logos”-jon, ruh) dan iborat bo'lib, jon, ruh degan ma'noni anglatadi;
- D) grekcha “psixika” so'zidan olingan bo'lib, xulq – atvor degan ma'noni anglatadi;

102. Psixologiya rivojlanish tarixida psixologik bilimlarning to'planishi necha yo'nalishda amalga oshgan?

- A) *2 ta: hayotiy psixologi-yaning rivojlanishi, ilmiy psixologiyaning rivojlanishi
- V) 1 ta: hayotiy psixologiyaning rivojlanishi
- S) 1 ta: ilmiy psixologiyaning rivojlanishi
- D) 3 ta: psixik jarayonlar, psixik xususiyatlar, psixik holatlar

103. Gretsiyalik mutafakkirlardan Geraklit va Demokrit jonni nimadan iborat deb hisoblaganlar?

- A) *Gretsiyalik mutafakkirlardan Geraklit (eramizdan oldingi VI asr) jonni «uchquncha»dan, Demokrit (eramizdan oldingi V asr) «olov atomi»dan iborat deb hisoblaganlar.
- V) Gretsiyalik mutafakkirlardan Geraklit (eramizdan oldingi VI asr) jonni «suvdan»dan, Demokrit (eramizdan oldingi V asr) «olov»dan iborat deb hisoblaganlar.
- S) Gretsiyalik mutafakkirlardan Geraklit jonni «issiqlik»dan, Demokrit «yorug'likdan»dan iborat deb hisoblaganlar.
- D) Gretsiyalik mutafakkirlardan Geraklit jonni «olov atomi» dan, Demokrit «uchquncha»dan iborat deb hisoblaganlar.

104. Ko'pchilik adabiyotlarda psixologiya fanining asoschilaridan biri («otasi») deb kim ko'rsatiladi?

- A) *ko'pchilik adabiyotlarda psixologiya fanining asoschilaridan biri («otasi») makedoniyalik mutafakkir Aristotel (eramizdan oldingi IV asr) deb ko'rsatiladi.
- V) ko'pchilik adabiyotlarda psixologiya fanining asoschilaridan biri («otasi») makedoniyalik mutafakkir Platon (eramizdan oldingi IV asr) deb ko'rsatiladi.
- S) ko'pchilik adabiyotlarda psixologiya fanining asoschilaridan biri («otasi») makedoniyalik mutafakkir Demokrit (eramizdan oldingi IV asr) deb ko'rsatiladi.
- D) ko'pchilik adabiyotlarda psixologiya fanining asoschilaridan biri («otasi») Farobiy deb ko'rsatiladi.

105. Psixologiyaga bundan 2500 yil avval qanday nom berilgan?

- A) *psixologiya jon, ruh haqidagi fan
- V) psixologiya ong haqidagi fan
- S) psixologiya xulq-atvor haqidagi fan
- D) akmeologiya

106. Psixologiyaga XVII asrda qanday nom berilgan?

- A) *psixologiya ong haqidagi fan
- V) psixologiya jon, ruh haqidagi fan
- S) psixologiya xulq-atvor haqidagi fan
- D) akmeologiya

107. Psixologiyaga XX asrda qanday nom berilgan?

- A) *psixologiya xulq-atvor haqidagi fan
- V) psixologiya jon, ruh haqidagi fan
- S) akmeologiya
- D) psixologiya jon, ruh haqidagi fan

108. Hozirgi zamon psixologiya faniga qanday nom berilgan?

- A) *psixologiya psixik faktlarni, psixik hodisalarning mexanizmlari va qonuniyatlarini o'rganuvchi fan
- V) psixologiya jon, ruh haqidagi fan
- S) akmeologiya
- D) psixologiya jon, ruh haqidagi fan

109. Psixologiyaning fan sifatida rivojlanish bosqichlari qaysi qatorda to'g'ri ko'rsatilgan?

- A) *1.Psixologiya jon, ruh haqidagi fan sifatida. 2.Psixologiya ong haqidagi fan. 3.Psixologiya xulq-atvor haqidagi fan sifatida. 4.Psixologiya psixik faktlarni, psixik hodisalarning mexanizmlari va qonuniyatlarini o'rganuvchi fan sifatida
- V) 1.Psixologiya jon, ruh haqidagi fan sifatida. 2.Psixologiya psixik faktlarni, psixik hodisalarning mexanizmlari va qonuniyatlarini o'rganuvchi fan sifatida. 3.Psixologiya xulq-atvor haqidagi fan sifatida.
- S) 1. Psixologiya xulq-atvor haqidagi fan sifatida. 2.Psixologiya jon, ruh haqidagi fan sifatida.
- D) 1.Psixologiya jon, ruh haqidagi fan sifatida.

110. Psixik hodisalar deb nimaga aytiladi?

- A) *inson psixikasining barcha shakllari umumiy qilib psixik hodisalar deb ataladi
- V) inson psixikasining o'zgarishiga psixik hodisalar deb ataladi
- S) inson individualligiga psixik hodisalar deb ataladi
- D) inson psixikasining o'zgarish dinami-kasiga psixik hodisalar deb ataladi

111. Psixik jarayon nima?

- A) *ob'ektiv voqelikning sub'ektiv aks ettirilishi shakllaridir
- V) sub'ektiv voqelikning ob'ektiv aks ettirilishi shakllaridir.
- S) Voqelikni tushuntirish shaklidir
- D) Psixikaning individual xususiyatlari

112. Psixik xususiyatlar (sifatlar) nima?

- A) *shaxsning individual psixologik xususiyatlari bo'lib, ular bir kishini boshqalardan ajratib turuvchi, ular faoliyatining tipologiyasi, o'ziga xos xususiyatlarini belgilab beradi.
- V) ob'ektiv voqelikning sub'ektiv aks ettirilishi shakllaridir
- S) Voqelikni tushuntirish shaklidir
- D) Psixikaning individual xususiyatlari

113. Psixik holatlar nima?

- A) *kishi psixikasining dinamikasini, vaqt davomidagi o'zgarishini aks ettiradi.
- V) ob'ektiv voqelikning sub'ektiv aks ettirilishi shakllaridir
- S) voqelikni tushuntirish shaklidir
- D) psixikaning individual xususiyatlari

114. Bixevorizm qanday ma'noni anglatadi?

- A) *inglizcha "behaviour" so'zidan olingan bo'lib, xulq-atvor ma'nosini bildiradi

V) grekcha “bhaviour” so‘zidan olingan bo‘lib, xarakter ma’nosini bildiradi

S) grekcha “bhaviour” so‘zidan olingan bo‘lib, iqtidor ma’nosini bildiradi

D) grekcha “bhavio-ur” so‘zidan olin-gan bo‘lib, layoqat ma’nosini bildiradi

115. Psixologiya fani XX asrda qaysi fan tarkibidan mustaqil fan sifatida ajralib chiqdi?

A) *falsafa fani tarkibidan

V) tarix fani tarkibidan

S) pedagogika fani tarkibidan

D) huquq fani tarkibidan

116. Pedagogik psixologiyaning predmeti nimani o‘rganadi?

A) *ta’lim va tarbiya jarayonlarining qonuniyatlarini o‘rganadi

V) tarbiya jarayonining mohiyatini o‘rganadi

S) Shaxs faoliyatini o‘rganadi

D) Shaxs xulq-atvorini o‘rganadi

117. Meditsina psixologiyasi nimani o‘rganadi?

A)*tibbiyot xodimlarining faoliyatini, bemorlarning xulq-atvorini o‘rganadi

V)tibbiyot xodimlarining faoliyatini o‘rganadi

S)Bemorlarning faoliyatini o‘rganadi

D)Bemorlarga ta’sir etuvchi dori-darmonlarni o‘rganadi

118. Mehnat psixologiyasi nimani o‘rganadi?

A)*mehnat psixologiyasi inson mehnat faoliyatining psixologik xususiyatlarini, mehnatni ilmiy asosda tashkil qilishining psixologik asoslarini o‘rganadi.

V)mehnat psixologiyasi ta’lim va tarbiya jarayonlarining qonuniyatlarini o‘rganishdan iborat.

S)mehnat psixologiyasi psixik xususiyatlarning yosh davomidagi dinamikasini, psixik taraqqiyot qonuniyatlarini o‘rganadi.

D)mehnat psixologiyasi kishilar orasidagi munosabatlarda yuzaga keladigan psixik hodisalarni o‘rganadi.

119. Pedagogik psixologiya nimani o‘rganadi?

A)*pedagogik psixologiyaning predmeti ta’lim va tarbiya jarayonlarining qonuniyatlarini o‘rganishdan iborat.

V)pedagogik psixologiya kishilar orasidagi munosabatlarda yuzaga keladigan psixik hodisalarni o‘rganadi.

S)pedagogik psixologiya psixik xususiyatlarning yosh davomidagi dinamikasini, psixik taraqqiyot qonuniyatlarini o‘rganadi.

D)pedagogik psixologiya huquq tizimida amalga oshirish mobaynida yuzaga keladigan masalalarni ko‘rib chiqadi.

120. Psixologiya metodidan “Eksperiment” nima?

A)*kishini maxsus jixozlangan laboratoriya sharoitlarida o‘rganish

V)bir kishining boshqa kishi tomonidan kuzatilishi

S)qisqa muddat ichida bajariladigan standart vazifalardan iborat

D)tayyogarlik bosqichi

121. Eksperiment metodining qanday asosiy turlari farqlanadi?

A)*laboratoriya eksperimenti va tabiiy eksperiment

V)maxsus va tabiiy eksperiment

S)oddiy va murakkab eksperiment

D)tibbiy eksperiment

122. Psixologiya metodidan laboratoriya eksperimenti qanday sharoitlarda o‘tkaziladi?

A)*laboratoriya eksperimenti laboratoriya sharoitida maxsus psixologik apparatlar yordamida o‘tkaziladi.

V)laboratoriya sharoitida oddiy o‘tkaziladi

S)laboratoriya eksperimenti va tabiiy eksperiment

D)oddiy va murakkab eksperiment

123. Tabiiy eksperiment bu ...

A)*1910-yilda A.F.Lazurskiy tomonidan tavsiya qilingan mohiyatiga ko'ra eksperiment sharoitida tekshiriluvchiga o'zi ustida tajriba olib borilayotganligini bildirmaslikka qaratilgan bo'lib, tadqiqotni odatdagi tabiiy sharoitga ko'chiriladi.

V)kishi psixikasining dinamikasini, vaqt davomidagi o'zgarishini aks ettiradi.

S) (lotincha "actus" - harakat, "activus" - faol so'zlaridan kelib chiqqan tushuncha) shaxsning hayotdagi barcha hatti - harakatlarini namoyon etishini tushuntiruvchi kategoriyadir.

D)odam degan tushun-chani to'ldirib, uning biologik va ijtimoiy mavjudot ekanligini tasdiqlovchi kategoriyadir

124. Test metodi bu ...

A)* test - qisqa muddat ichida bajariladigan standart vazifalardan iborat.

V)test - determinizm, ong va faoliyat birligi printsipidan iborat.

S)test - hatti-harakatining murakkab o'zgaruvchan shaklidir

D)test - olingan natijalarni tushuntirib berishdan iborat.

125. Har qanday tadqiqot qanday va nechta bosqichda o'tkaziladi?

A)*to'rt bosqichda: Birinchi bosqich – tayyogarlik bosqichi. Ikkinchi bosqich-bevosita tadqiqot o'tkazish bosqichi. Uchinchi bosqich-tadqiqot davomida to'plangan ma'lumotlarni miqdor jihatdan ishlab chiqish. To'rtinchi bosqichi olingan natijalarni tushuntirib berishdan iborat.

V)uch bosqichda: Birinchi bosqich – tayyogarlik bosqichi. Ikkinchi bosqich-bevosita tadqiqot o'tkazish bosqichi. Uchinchi bosqich-tadqiqot davomida to'plangan ma'lumotlarni miqdor jihatdan ishlab chiqish.

S)ikki bosqichda: Birinchi bosqich –bevosita tadqiqot o'tkazish bosqichi. Ikkinchi bosqich- tadqiqot davomida to'plangan ma'lumotlarni miqdor jihatdan ishlab chiqish.

D)bir bosqichda: Olingan natijalarni tushuntirib berishdan iborat.

126. "Individ" tushunchasiga to'g'ri ta'rif keltirilgan qatorni ko'rsating

A)*odam degan tushun-chani to'ldirib, uning biologik va ijtimoiy mavjudot ekanligini tasdiqlovchi kategoriyadir

V)kishining biologik mavjudot ekanligini tasdiqlovchi kategoriyadir.

S)kishining ijtimoiy mavjudot ekanligini tasdiqlovchi kategoriyadir.

D)shaxs ekanligini tasdiqlovchi kategoriyadir.

127. "Shaxs" tushunchasiga to'g'ri ta'rif keltirilgan qatorni ko'rsating

A)*ijtimoiy va shaxslararo munosabatlarning mahsuli, ongli faoliyatning sub'ekti bo'lmish individdir

V)ijtimoiy va shaxslararo munosabatlarning mahsuli bo'lmish individdir

S)ijtimoiy munosabatlarning mahsuli bo'lmish individdir

D)ongli faoliyatning sub'ekti bo'lmish individdir

128. "Pertseptiv" deganda nimani tushunasiz?

A)* pertseptiv-ya'ni bular shunday harakatlarki, ularning okibatida atrofdagi predmetlar va xodisalar tugrisida yaxlit obraz shakllanadi;

V)narsa va hodisalarning mohiyati va mazmuniga aloqador bo'lmagan materialning eslab qolinishi

S)narsa va hodisalarning mohiyati va mazmuniga aloqador materialning eslab qolinmasligi

D)narsa va hodisalarga aloqador bo'lmagan materialning unutilishi

129. "Mnemik faoliyat" deganda nimani tushunasiz?

A)*narsa va hodisalarning mohiyati va mazmuniga aloqador materialning eslab qolinishi, esga tushirilishi hamda esda saqlab turilishi bilan bog'liq murakkab faoliyat turi

V)narsa va hodisalarning mohiyati va mazmuniga aloqador bo'lmagan materialning eslab qolinishi

S)narsa va hodisalarning mohiyati va mazmuniga aloqador materialning eslab qolinmasligi

D)narsa va hodisalarga aloqador bo'lmagan materialning unutilishi

130. "Fikrlash faoliyati" deganda nimani tushunasiz?

A)*aql, fahm - farosat vositasida turli xil muammolar, masalalar va jumboqlarni echishga qaratilgan faoliyat

V)aql vositasida turli xil muammolar echimini aniqlay olmaslik faoliyati

S)fahm - farosat vositasida muammolar duch kelgan vaqtdagi xayol obrazlari

D)aql, fahm - farosat vositasida tafakkur qilish faoliyati

131. “Imajitiv – faoliyat” deganda nimani tushunasiz?

- A)*u ijodiy jarayonlarda xayol va fantaziya vositasida hozir bevosita ongda berilmagan narsalarning xususiyatlarini anglash va xayolda tiklashni taqozo etadi
- V)u xayol vositasida hozir bevosita ongda berilgan narsalarning xususiyatlarini anglash
- S)u fantaziya vositasida ongda berilgan narsalarning xususiyatlarini anglash
- D)u ijodiy jarayonlarda narsalarning xususiyatlarini anglamaslik

132. “Perseptiv faoliyat” deganda nimani tushunasiz?

- A)*bular shunday harakatlarki, ularning oqibatida atrofdagi predmetlar va hodisalar to'g'risida yaxlit obraz shakllanadi
- V)bular shunday faoliyatsizlik bo'lib, uning oqibatida predmetlar to'g'risida obraz shakllanmaydi
- S)bular shunday harakatlarki, oqibatda atrofdagi predmetlar o'rganilmaydi
- D)bular shunday harakatlarki, ularning oqibatida idrok shakllanmaydi

133. Motivatsiya tushunchasiga ta'rif bering

- A)*inson xulq atvori, yo'nalishi va faolligini tushuntirib beruvchi psixologik sababalar majmuini bildiradi
- V)shaxsdagi u yoki bu xulq atvorga nisbatan turgan moyillik, hozirlikni tushuntirib beruvchi sababni nazarda tutadi
- S)shaxsdagi u yoki bu ehtiyojga nisbatan qilingan harakatni, sabrsizlikni tushuntirib beruvchi sababni nazarda tutadi
- D)inson ehtiyoji, qoniqish hissi va turg'un holatini tushuntirib beruvchi psixologik sababalar majmuini bildiradi

134. “Motiv” ga ta'rif bering

- A)*shaxsdagi u yoki bu xulq atvorga nisbatan turgan moyillik, hozirlikni tushuntirib beruvchi sababni nazarda tutadi
- V)shaxsdagi u yoki bu ehtiyojga nisbatan qilingan harakatni, sabrsizlikni tushuntirib beruvchi sababni nazarda tutadi
- S)shaxsdagi u yoki bu xulq atvorga nisbatan turgan ehtiyojni tushuntirib beruvchi sababni nazarda tutadi
- D)inson xulq atvori, yo'nalishi va faol-ligini tushuntirib beruvchi psixologik sababalar majmuini bildiradi

135. Adaptatsiya nima ?

- A)*moslashuv
- V)qorong'ilikda sezish
- S)malaka
- D)sensibilizatsiya

136. Negativ adaptatsiya nima ?

- A)*kuchli qo'zg'atuvchi ta'siri ostida sezgi organlarining zaiflashishi, kamayishi
- V)kuchsiz qo'zg'atuvchi ta'siri ostida sezgi organlarining kamayishi
- S)qo'zg'atuvchi ta'siri ostida sezgi organlarining kuchayishi
- D)qorong'ulik adaptatsiyasi

137. Pozitiv adaptatsiya nima ?

- A)* kuchsiz qo'zg'atuvchi ta'siri ostida sezgi organlarining kuchayishi
- V)kuchli qo'zg'atuvchi ta'siri ostida sezgi organlarining zaiflashishi, kamayishi
- S)qo'zg'atuvchi ta'siri ostida sezgi organlarining kuchayishi
- D)qorong'ulik adaptatsiyasi

138. Faoliyat maqsadi xarakteriga ko'ra xotira qanday turlarga bo'linadi ?

- A)*ixtiyoriy, ixtiyorsiz
- V)harakat
- S)emotsional
- D)qisqa muddatli

139. Mnemikni lug'aviy ma'nosini ko'rsating?

- A)* mnemik lotincha «mneme» so'z bo'lib xotira degan ma'noni bildiradi
- V)«mneme» lotincha so'z bo'lib harakat degan ma'noni bildiradi

S)tasavvurlar, tabiat va hayot manzaralari, shuning bilan birga, tovushlar, xidlar, ta'mlar bilan bog'liq xotira

D)«mneme» lotincha so'z bo'lib unitish degan ma'noni bildiradi

140. Induktsiya bu...

A)* Induktsiya - xususiy hodisalardan umumiy hodisalarga qarata xulosa chiqarish.

V)analiz jarayonida ajratilgan qismlarni yana fikran birlashtirish, qo'shish

S)narsalarni kattalashtirish, kichraytirish, ularning ma'lum qismlarining sonini ko'paytirish, ularning o'rnini almashtirish orqali yangi obrazlar yaratish

D)umumiy koidalardan xususiy hodisaga, faktga, misolga qarata xulosa chiqarish.

141. Deduktsiya bu ...

A)* Deduktsiya – umumiy koidalardan xususiy hodisaga, faktga, misolga qarata xulosa chiqarish.

V)narsalarni kattalashtirish, kichraytirish, ularning ma'lum qismlarining sonini ko'paytirish, ularning o'rnini almashtirish orqali yangi obrazlar yaratish

S)xususiy hodisalardan umumiy hodisalarga qarata xulosa chiqarish.

D)agglyutinatsiya, giperbolizatsiya, urgu berish, sxematizatsiya, tipiklashtirish

142. “Analiz”ga to'g'ri ta'rif berilgan qatorni ko'rsating

A)*fikran narsa va hodisalarga taalluqli sifat va xususiyatlarni alohida qilib ajratish, tahlil qilish

V)fikrlash elementlariga mavjud bilimlar qo'shilgandagi tafakkurni nazarda tutadi

S)yangilikni, noyoblik, qaytarilmaslik qo'shilgandagi tafakkurni nazarda tutadi

D)fikran hodisalarga taalluqli bo'lmagan sifat va xususiyatlarni tahlil qilish

143. “Sintez”ga to'g'ri ta'rif berilgan qatorni ko'rsating

A)*analiz jarayonida ajratilgan qismlarni yana fikran birlashtirish, qo'shish

V)analiz jarayonida ajratilgan qismlarni yana fikran bo'laklash

S)ajratilgan qismlar o'rtasidagi farqlarni aniqlash

D)umumiy sifatlari bo'yicha guruhlash

144. Takkoslash metodi- ...

A)* Takkoslash-narsa va hodisalarni bir-biri bilan solishtirib ko'rish va ular orasidagi o'xshashliklar, tafovutlarni topish.

V)fiziologik aks ettirish chegarasida turuvchi va odamga o'z ehtiyojlari bilan bog'liq qo'zg'atuvchilar ta'sir qilganda o'z-o'zini boshqarishni amalga oshiruvchi psixik aks ettirishning sodda formasidir

S)Psixologiyada tafakkur turlarining quyidagi sodda va birmuncha shartli klassifikatsiyasi tarqalgandir: ko'rgazmali harakat; ko'rgazmali obrazli; mavxum (nazariy) tafakkur.

D)narsalarni kattalashtirish, kichraytirish, ularning ma'lum qismlarining sonini ko'paytirish, ularning o'rnini almashtirish orqali yangi obrazlar yaratish

145. Stress qanday holat?

A)*odamni kuchli, chuqur larzaga keltiradigan his-tuyg'ular oqibatidagi emosional holatdir

V)Kuchsiz va shu bilan qisqa vaqt davom etadigan, barqaror his-tuyg'ulardir

S)tez paydo bo'ladigan, nihoyat darajada kuchli o'tadigan qisqa muddatli emosional holatdir

D)zaif yoki o'rtacha kuchga ega bo'lgan va odatda ancha barqaror emosional holatdir

146. Muloqotning turi va shakllari turlarini sanab bering?

A)* Masalan, bu faoliyat bevosita “yuzma - yuz” bo'lishi yoki u yoki bu texnik vositalar (telefon, telegraf va shunga o'xshash) orqali amalga oshiriladigan; biror professional faoliyat jarayonidagi amaliy yoki do'stona bo'lishi; sub'ekt - sub'ekt tipli (diologik, sheriklik) yoki sub'ekt - ob'ektki (monologik) bo'lishi mumkin.

V)kishining voqelikka bo'lgan munosabatlarini ifodalovchi va uning axloqi hamda xatti-harakatlarida namoyon bo'luvchi barqaror psixik xossalarning individual tarzda birga qo'shilishidir

S)Guruh- bu muayyan belgiga, masalan, sinfiy mansublikka, birgalikda faoliyat ko'rsatishning mumkinligiga va uning xarakteriga, tashkil topish xususiyatlari va shu kabilar asosida ajralib turadigan umumiylikdir

D)insonning xatti-harakati va faoliyatida namoyon bo'luvchi shaxsiy psixologik xususiyat-larning yig'indisiga temperament deyiladi

147. Har qanday muloqotning eng elementar funksiyasi deganda nimani tushunasiz?

A)* Har qanday muloqotning eng elementar funksiyasi - suhbatdoshlarning o'zaro bir - birini tushunishlarini ta'minlashdir.

V)bekorchi hatti-harakatlar, ishonchsizlik sifatleri

S)barcha ixtiyoriy, maqsadli, ong nazoratida bajarilgan hatti-harakatlar majmuiga

D)kishining voqelikka bo'lgan munosabatlarini ifodalovchi va uning axloqi hamda xatti-harakatlarida namoyon bo'luvchi barqaror psixik xossalarning individual tarzda birga qo'shilishidir

148. Noverbal ta'sirning ma'nosi to'g'ri keltirilgan qatorni ko'rsating

A)*nutiqsiz ta'sir

V)nutqli ta'sir

S)imo-ishorali ta'sir

D)harakatsiz ta'sir

149. Verbal ta'sir deganda nimani tushunasiz?

A)*so'z va nutq orqali ko'rsatiladigan ta'sir

V)nutiqsiz ta'sir

S)nutqli ta'sir

D)imo-ishorali ta'sir

150. individ deganda nimani tushunasiz?

A)* individ - insonga aloqadorlik faktini tasdiklovchi ilmiy kategoriyadir.

V)bir odamni boshqa odamga o'xshash tomonlarini belgilovchi xususiyatlar majmuidir

S)bir odamning boshqalardan farq qilmaydigan sifatlari majmuidir

D)odamning o'z-o'ziga, va boshqalarga nisbatan muomala madaniyatidir

151. Individuallik deganda nimani tushunasiz?

A)*u aniq bir odamni boshqa bir aniq odamdan farqlovchi barcha o'ziga xos xususiyatlar majmuidir

V)bir odamni boshqa odamga o'xshash tomonlarini belgilovchi xususiyatlar majmuidir

S)bir odamning boshqalardan farq qilmaydigan sifatlari majmuidir

D)odamning o'z-o'ziga, va boshqalarga nisbatan muomala madaniyatidir

152. Temperament deb nimaga aytiladi?

A)*insonning xatti-harakati va faoliyatida namoyon bo'luvchi shaxsiy psixologik xususiyat-larning yig'indisiga temperament deyiladi

V)psixik jarayondagi ijobiy ta'sirlar yig'indisi temperament deb ataladi

S)odamning bilish jarayonidagi salbiy o'zgarishlar temperament deyiladi

D)kishining xatti-harakatlar majmui temperament deyiladi

153. Xarakter deganda nimani tushunasiz?

A)*kishining voqelikka bo'lgan munosabatlarini ifodalovchi va uning axloqi hamda xatti-harakatlarida namoyon bo'luvchi barqaror psixik xossalarning individual tarzda birga qo'shilishidir

V)kishining xulq atvorini xarakterlovchi tushuncha –xarakter deyiladi

S)xarakter- kishilarning narsa va hodisalarga bo'lgan munosabatlarida namoyon bo'ladigan xis-tuyg'usidir

D)xarakter- odamning o'z-o'ziga, va boshqalarga nisbatan muomala munosabatlar tizimi

154. Qobiliyat nima?

A)*Qobiliyat – kishining muayyan faoliyatga bo'lgan layoqatidir

V)ta'lim faoliyati jarayonida orttirilgan irodaviy sifatlari

S)shaxsning o'qish va mehnatga nisbatan xoxish-irodasi

D)insonning mehnatga bo'lgan qizikishi va intilishidir

155. Xarakterning lug'aviy ma'nosini ko'rsating?

A)bosilgan tamga, qalqiq chiziq

V)hatti – harakat

S)tug'ma xislatlar

D)orttirilgan sifat

156. Temperamentning lug'aviy ma'nosi to'g'ri keltirilgan qatorni ko'rsating?

A)*lotincha- *temperamentum* - qismlarning nisbati degan ma'noni anglatadi

V)lotincha- *tempera-mentum* -bosilgan tamga, qalqiq chiziq degan ma'noni anglatadi

S)lotincha- *temperamentum* -hatti – harakat degan ma'noni anglatadi

D)lotincha- *temperamentum* -tugʻma xislatlar degan maʼnoni anglatadi

157. Xolerik temperament -

A)*hissiyotlarning tez va kuchli qoʻzgʻaluv-chanligi, barqaror boʻlishi, qizgʻinlik va tajanglikka moyil, sergʻayrat va urinovchan boʻladilar

V)hissiyotlari sekin, mimikasi va harakatlari kuchsiz boʻladi

S)hissiyotlari juda sekin, emotsional ifodasi zaif kishilar

D)gap koʻtara olmaydigan, oʻzini toʻxtata oladigan kishi

158. Flegmatik temperament -

A)*hissiyoti juda sekin, kuchsiz qoʻzgʻaluvchi va uzoq davom etmasligi, tashqi ifodasi kuchsiz, ularni xafa qilish ancha qiyin kishilar

V)hissiyotlari sekin, mimikasi va harakatlari kuchsiz boʻladi

S)hissiyotlari juda sekin, emotsional ifodasi zaif kishilar

D)gap koʻtara olmaydigan, oʻzini toʻxtata oladigan kishi

159. Melanxolik temperament -...

A)*hissiyotning sekin, lekin kuchli qoʻzgʻaluvchanligi va barqaror boʻlishi bilan farq qiladigan kishilar

V)hissiyotlari sekin, lekin kuchli qoʻzgʻaluvchan kishilar

S)hissiyotlari juda sekin, emotsional ifodasi zaif kishilar

D)gap koʻtara olmaydigan, oʻzini toʻxtata oladigan kishilar

160. Sangvenik temperament -

A)*kayfiyatning keskin uzgarishlariga moyil, koʻngilsizliklarni yengil oʻtkazib yuboruvchi, jonli, harakatchan, chaqqon, serharakat va joʻshqin kishi

V)nutqi bir maromda boʻlgan, ruhiy holati tashqi tomondan ifoda etilmaydigan kishi

S)kayfiyatning keskin oʻzgarishlariga moyil, kam tashabbus koʻrsatadigan kishi

D)gap koʻtara olmaydigan, oʻzini toʻxtata oladigan, voqealarga unchalik eʼtibor qilmaydigan kishi

161. Maktabgacha tarbiya yoshi davri uchun qaysi faoliyat turi yetakchi hisoblanadi?

A)*oʻyin faoliyati

V)oʻqish faoliyati

S)mehnat faoliyati

D)oʻyin va mehnat faoliyati

162. Paralingvistik taʼsir deganda nimani tushunasiz ?

A)*nutqni bezovchi, kuchaytiruvchi yoki susayiruvchi omillardir

V)nutqsiz taʼsir

S)imo-ishorali taʼsir

D)soʻz va nutq orqali koʻrsatiladigan taʼsir

163. Professional tinglash texnikasi toʻliq keltirilgan qatorni koʻrsating

A)*Aktiv holat, suhbatdoshga samimiy qiziqish bildirish, oʻychan jimlik

V)reaktiv holat, oʻychan jimlik

S)suhbatdoshga samimiy qiziqish bildirish, oʻychan jimlik, rigidlik

D)Passiv holat, suhbatdoshga samimiy qiziqish bildirish

164. “Guruh”ga toʻgʻri taʼrif keltirilgan qatorni koʻrsating

A)*Guruh- bu muayyan belgiga, masalan, sinfiy mansublikka, birgalikda faoliyat koʻrsatishning mumkinligiga va uning xarakteriga, tashkil topish xususiyatlari va shu kabilar asosida ajralib turadigan umumiylikdir

V)Guruh- bu muayyan belgiga, va uning xarakteriga, tashkil topish xususiyatlari va shu kabilar asosida ajralib turadigan jamoadir

S)Guruh- bu nomuayyan belgiga, va uning xarakteriga, tashkil topish xususiyatlari va shu kabilar asosida ajralib turadigan yaxlitlikdir

D)Guruh- bu nomuayyan belgiga, tashkil topish xususiyatlari asosida ajralib turadigan jamoadir

165. Norasmiy guruhga kimlar misol boʻladi?

A)*doʻstlar, talabalar yoki guruhdagi barcha qizlarning tanaffus paytidagi muloqot guruhi

V)tashkilot boshligʻi va xodimlari oʻrtasidagi munosabat

S)oil va milliy uyushmalar oʻrtasidagi munosabat

D)referent guruh

166. Insonning individualligini izohlovchi xususiyatlarga nimalar kiradi?

A)*Qobiliyatlar, temperament, xarakter, irodaviy sifatlar, emosiya va ijtimoiy ustanovkalar

V)Temperament, xarakter, irodaviy sifatlar, emosiya va ijtimoiy ustanovkalar

S)Qobiliyatlar, diqqat, xarakter, irodaviy sifatlar

D)Qobiliyatlar, temperament, idrok, irodaviy sifatlar, emosiya

167. Ma'lumot deb nimaga aytiladi?

A) ma'lumot bu bilimlarimizning mukammal shaklidir;

V)* ta'lim-tarbiya natijasida hosil qilingan bilim, ko'nikma va malakalar yig'indisi ma'lumot deyiladi;

S) ma'ruza va seminar mashg'ulotlarida to'plangan bilimlar ma'lumot deyiladi;

D) inonning hayotiy va ilmiy xulosalar natijasidir.

168. Kishilarni «Bilim olish huquqi» to'g'risida Ta'lim to'g'risidagi qonunning qaysi moddasida keltirilgan?

A) 34-moddasida;

V) 5-moddasida;

S) 20-moddasida;

D)* 4-moddasida.

169. Shaxs ma'naviyati, uning dunyoqarashi, barcha tasavvur va e'tiqodiga aloqador bilimlari majmui asosan qaerda shakllanadi?

A) maktabda;

V) muhit ta'sirida;

S)* oilada

D) o'quv yurtida

170. O'qituvchi o'quvchilar bilan qanday shakllarda o'zaro munosabatda bo'ladi?

A) avtoritar, liberal shakllarda;

V) liberal va demokratik shakllarda;

S) avtoritar va demokratik shakllarda;

D)* avtoritar, liberal va demokratik shakllarda.

**«PEDAGOGIKA.PSIXOLOGIYA» fanidan talabalar bilimini nazorat qilishning
BAHOLASH MEZONLARI**

Maksimal ball – 100

Saralash ball - 55

№	Nazorat turi	Nazorat soni	Bir nazorat uchun ajratilgan ball	Maksimal ball
Joriy nazorat uchun maksimal-50ball, saralash-28 ball				
1.	Amaliy mashg'ulot topshiriqlarini bajargani uchun	14	3	42
2	Mustaqil ish topshiriqlarini bajargani uchun:			
	a) referat tayyorlagani va topshirgani uchun	1	4	4
	b) mustaqil ish yozgani va topshirgani uchun	1	4	4
	JN bo'yicha jami:	16	-	50
	Oraliq nazorat	1	20	20
	Yakuniy nazorat	1	30	30
	Jami:	18	-	100

Joriy nazorat bo'yicha baholash mezonlari

№	Nazorat turi	Ball
1.	<u>Amaliy mashg'ulot topshiriqlarini bajargani uchun:</u> - berilgan topshiriqni to'liq, aniq bajargani, topshiriq mazmunini to'liq tushunib yetgani va tushuntira olgani uchun; - berilgan topshiriqni bajargani, topshiriqni bajarishda ayrim kichik kamchiliklarga yo'l qo'ygani uchun; - berilgan topshiriqni bajargani, topshiriq mazmunini qisman tushunib yetgani, topshiriqni bajarishda kamchiliklarga yo'l qo'ygani uchun; - amaliy mashg'ulot topshiriqlarini bajarmaslik.	3,0 2,0 1,0 0
2.	<u>Mustaqil ish topshiriqlarini bajarganligi uchun:</u> 2.1. <i>Referat tayyorlagani va himoya qilgani uchun:</i> - mavzu bo'yicha referat tayyorlash, uni yuqori saviyada himoya qila olish; - mavzu bo'yicha referat tayyorlash, keltirilgan ma'lumotlarni mushohada qilish va tushuntirib berish, berilgan savollarga to'liq javob bera olish, mustaqil fikrlay olish; - mavzu bo'yicha referat tayyorlash, uni himoya qila olish, keltirilgan ma'lumotlarni tushuntirib berish, savollarga javob bera olish, mavzu bo'yicha referat tayyorlash, uni himoya qilishga harakat qilish, savollarga javob berishda kamchiliklarga yo'l qo'yish; - mavzu bo'yicha referat tayyorlashga harakat qilish, keltirilgan ma'lumotni tushuntirib bera olmaslik va bilmaslik; - Referatni chala tayyorlash yoki umuman tayyorlamaslik. <i>Mavzu bo'yicha mustaqil konspekt tayyorlab kelganligi uchun:</i> - mustaqil ish mavzusini to'liq o'zlashtirishi, konspekt mavjudligi, mustaqil fikrlay olishi, adabiyotlar bilan ishlash darajasining yuqoriligi, himoya qilishi, konspektga yangi texnika – texnologiyalar haqida va internet ma'lumotlarini kiritilganligi; 2.2. - mustaqil ish bo'yicha konspekt mavjudligi, mavzu bo'yicha o'z takliflarini bera olishi, adabiyotlar bilan ishlay olishi, himoya qilishi va internet ma'lumotlar; - mustaqil ish bo'yicha qisman konspektning mavjudligi, mavzu bo'yicha o'z takliflarini bera olmaslik, adabiyotlar bilan ishlay olmaslik; - mustaqil ishni yetarli darajada bajarmaganligi va o'zlashtira olmaganligi, mustaqil ishni o'zlashtira olmaganligi; - konspektning mavjud emasligi.	4,0 3,0 2,0 1,0 0 4,0 3,0 2,0 1,0 0

Oraliq nazoratni bajargani uchun maksimal-20 ball, saralash-12ball

20x1=20	Oraliq nazorat test bo'lsa, umumiy savollarga nisbatan to'g'ri javoblar aniqlanadi va to'g'ri javoblar soniga nisbatan baholanadi.	
4x5=20	Oraliq nazorat og'zaki yoki yozma ish shaklida bo'lsa, variantlar tuziladi va har bir variantda 4 ta savol bo'lib, har biri 5 balldan baholanadi	
-Savolga to'liq va aniq javob berish (yozish), ijodiy fikrlash, mohiyatini tushunish, tasavvurga ega bo'lish		5,0
-Savolga deyarli aniq javob berish, ijodiy fikrlash, mohiyatini tushunish, tasavvurga ega bo'lish		4,0
-Savolga qisman javob berish, mohiyatini tushunish, tasavvurga ega bo'lish		3,0
-Savolga aniq javob bera olmaslik, ijodiy fikrlay olmaslik, mohiyatini tushunmaslik,		2,0
-Savolga aniq javob bera olmaslik, tushunmaslik, bilmaslik		1,0
-Savolga umuman javob bera olmaslik, tushunmaslik, bilmaslik		0

Yakuniy nazorat uchun maksimal-30 ball, saralash-17 ball

30x1=30	Yakuniy nazorat test bo'lsa, umumiy savollarga nisbatan to'g'ri javoblar aniqlanadi va to'g'ri javoblar soniga nisbatan baholanadi.
5x6=30	Yakuniy nazorat og'zaki yoki yozma ish shaklida bo'lsa, variantlar tuziladi va har bir variantda 5 ta savol bo'lib, har biri 6,0 balldan baholanadi
-Savolga to'liq va aniq javob berish (yozish), ijodiy fikrlash, mohiyatini tushunish, tasavvurga ega bo'lish	6,0
-Savolga deyarli aniq javob berish, ijodiy fikrlash, mohiyatini tushunish, tasavvurga ega bo'lish	5,0
-Savolga qisman javob berish, mohiyatini tushunish, tasavvurga ega bo'lish	4,0
-Savolga aniq javob bera olmaslik, ijodiy fikrlay olmaslik, mohiyatini tushunmaslik,	3,0
-Savolga mavhum javob berish, deyarli tushunmaslik va bilmaslik	2,0
-Savolga noto'g'ri javob berish, tushunmaslik, bilmaslik	1,0
-Savolga umuman javob bera olmaslik, tushunmaslik, bilmaslik	0

Joriy va oraliq nazorat turlari bo'yicha 55 va undan yuqori ballni to'plagan talaba fanni o'zlashtirgan deb hisoblanadi va ushbu fan bo'yicha yakuniy nazoratga kirmasligiga yo'l qo'yiladi.

Talabani fan bo'yicha o'zlashtirish ko'rsatkichini nazorat qilishda quyidagi namunaviy mezonlar (keyingi o'rinlarda namunaviy mezonlar deb yuritiladi) tavsiya etiladi:

a) **86-100 ball uchun** talabani fan bo'yicha bilim darajasi quyidagilarga javob berishi lozim:

xulosa va qaror qabul qilish;
ijodiy fikrlay olish;
mustaqil mushohada yurita olish;
olgan bilimlarini amalda qo'llay olish;
mohiyatini tushunish;
bilish, aytib berish;
tasavvurga ega bo'lish.

b) **71-85 ball uchun** talabani fan bo'yicha bilim darajasi quyidagilarga javob berishi lozim:

mustaqil mushohada yurita olish;
olgan bilimlarini amalda qo'llay olish;
mohiyatini tushunish;
bilish, aytib berish;
tasavvurga ega bo'lish.

v) 55-70 ball uchun talabani fan bo'yicha bilim darajasi quyidagilarga javob berishi lozim:

mohiyatini tushunish;
bilish, aytib berish;
tasavvurga ega bo'lish.

g) **0-54 ball bilan** quyidagi hollarda baholanishi mumkin:

aniq tasavvurga ega bo'lmaslik; bilmaslik.

Talabani fan bo'yicha reytingi quyidagicha aniqlanadi:

$$R = V \cdot O' / 100$$

bu erda: V- semestrda fanga ajratilgan umumiy o'quv yuklamasi (soatlarda);

O' - fan bo'yicha o'zlashtirish darajasi (ballarda).

ADABIYOTLAR

Rahbariy adabiyotlar:

1. Karimov I.A. Asarlar to'plami. 1-18 tomlar. T.: "O'zbekiston", 1996–2010 y.
2. Karimov I.A. Yuksak ma'naviyat – yengilmas kuch. -T.: Ma'naviyat, -2008.
3. Karimov I.A. Asosiy vazifamiz – Vatanimiz taraqqiyoti va xalqimiz faravonligini yanada yuksaltirishdir. - T. O'zbekiston. 2010.

4. Karimov I.A. “Mamlakatimizni modernizatsiya qilish va kuchli fuqarolik jamiyati barpo etish – ustuvor maqsadimizdir”. – Prezident Islom Karimovning O‘zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi Qonunchilik palatasi va Senatining qo‘shma majlisidagi ma‘ruzasi. Xalq so‘zi, 2010 yil 28 yanvar.

Normativ huquqiy hujjatlar:

5. O‘zbekiston Respublikasining Konstitutsiyasi.–Toshkent: O‘zbekiston, 2011.
6. O‘zbekiston Respublikasining “Ta’lim to‘g‘risida”gi qonuni Barkamol avlod - O‘zbekiston taraqqiyotining poydevori.-T.: “Sharq” nashriyot-matbaa konsterni, 1998.
7. O‘zbekiston Respublikasining “Kadrlar tayyorlash milliy dasturi to‘g‘risida”gi qonuni / Barkamol avlod - O‘zbekiston taraqqiyotining poydevori.-T.: “Sharq” nashriyot-matbaa konsterni, 1998.
8. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2011 yil 20 maydagi «Oliy ta’lim muassasalarining moddiy-texnik bazasini mustahkamlash va yuqori malakali mutaxassislar tayyorlash sifatini tubdan yaxshilash chora- tadbirlari to‘g‘risida»gi PQ-1533-son qarori.

Asosiy darsliklar va oquv qo‘llanmalar:

9. Pedagogika (pedagogika nazariyasi va tarixi): darslik // Prof.M.X.Toxtaxodjayevaning umumiy tahriri ostida; O‘zbekiston Respublikasi Oliy va o‘rta-maxsus ta’lim vazirligi. – Toshkent: “O‘zbekiston faylasuflari milliy jamiyati” nashriyoti, 2010..
10. Pedagogika. O‘quv qo‘llanma // A.Munavvarovning umumiy tahriri ostida. – Toshkent, «O‘qituvchi», 1996.
11. Ziyomammedov B. Ma’rifat asoslari. – Toshkent, «Chinor ENK», 1998.
12. Mavlonova R. va boshq. Pedagogika. – Toshkent, «O‘qituvchi», 2001.
13. Ismailova Z. Pedagogikadan amaliy mashg‘ulotlar - Toshkent,«Fan»,- 2001.
14. Общая педагогика. Под ред. В.А.Сластенина. В 2 ч. – Москва, «Владос», 2003.
15. Davletshin M.G., To‘ychieva S.M. Umumiy psixologiya T.: TDPU, 2002. - 202b.
16. Karimova V.M. Psixologiya. T.: Sharq, 2000. -256b.
17. Ivanov P.I., Zufarova M.E. “Umumiy psixologiya” T.: O‘zbekiston faylasuflari milliy jamiyati, 2008. -480b.
18. Boymurodov N. Rahbar psixologiyasi. –T.: Yangi asr avlodi. 2007. -327 b.
19. Jalilova S.X., Haydarov F.I. Xalilova N.I. Kasb psixologiyasi.-T.: TDPU. 2010.-127 b.

Qo‘shimcha adabiyotlar

- 20.O‘zbek pedagogikasi antologiyasi. 1-jild //Tuzuvchi-mualliflar: K.Hoshimov, S.Ochil - T.: «O‘qituvchi», 1995.; 2 jild // Tuzuvchi-mualliflar: S.Ochil, K.Hoshimov. – T.: «O‘qituvchi», 1999.
21. J.Xasanboev, X.To‘rakulov, M.Xaydarov, O.Xasanboeva, N.Usmonov. Pedagogika fanidan izohli lug‘at. -T.: “Fan va texnologiya”, 2009.
22. Абрамова М. Практическая психология М.: Мысл. 2003. -480с.
23. Маклаков А.Г. Общая психология. – СПб.: Питер, 2003. -582с.
24. Maxsudova M.A. Muloqot psixologiyasi. -T. Yangi asr avlodi, 2006.- 204b.
25. Немов Р.С. Психология. М.: Владос, 2003. 1-т. -240с.
26. Психология. Под ред. Э.И.Рогова. – М.: Владос, 2005. -584с.
27. Рубинштейн С.Л. Основы общей психологии. –СПб.: Питер, 2007.-848с
28. G‘oziev E.G`. Umumiy psixologiya. –T.: O‘zbekiston faylasuflari milliy jamiyati. 2010. - 488b.
29. Xaydarov F.I., Xalilova N.I. Umumiy psixologiya. –T.: TDPU, 2010.- 400b.

Elektron ta’lim resurslari:

30. www.ziynet.uz
31. www.tdpu.uz
32. www.pedagog.uz
33. www.psichology.uz
34. www.nutq.intal.uz
35. www.psichology.net.ru

MUNDARIJA

1	Kirish .....
2	JH, OH va YaH lar bo'yicha mustaqil ish va topshiriqlar mavzulari .....
3	«Pedagogika.Psixologiya» fanini o'rganishi va o'zlashtirishi bo'yicha savol-javoblar .....
4	Oraliq va yakuniy nazoratlar bo'yicha (yozma ish) savollari majmuasi .....
5	Oraliq va yakuniy nazoratlar bo'yicha test savollari majmuasi .....
6	«Pedagogika.Psixologiya» fanidan talabalar bilimini nazorat qilishning baholash mezonlari .....
7	Foydalanilgan adabiyotlar .....